

Tisztelt Alkotmánybíróság!

UTOIRATON: 20

vízszugárral kezeljük és hígítjuk, közben szilárdanyag tartalmát 0,2 és 10 t% közötti értékre állítjuk be, a kezelés után az anyagot folyamatosan keverjük, és keverés közben gyűjtőhelyre szállítjuk, majd az alumínium-szulfátot a gyűjtőhelyen 10-25 t% koncentrációjú oldat formájában 1 l/m³ S 30% mennyiségben adagoljuk, ezt követően a keverést legalább 5 percig, célszerűen 5-8 percig fenntartjuk, majd ülepitő medencébe ürítjük, és ott legalább 8-10 órán keresztül végzett ülepités után az üledék felett kialakult vízfázist elvezetjük, a vízfázis felett kialakuló olajréteget időszakosan elkülönítjük, és az üledéket időszakosan eltávolítjuk.” A szabadalomnak a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: „SZTNH”) elektronikus nyilvántartásából (<http://epub.hpo.hu/e-nyilvantartas>) lekért szabadalmi leírását és adatlapját 5. mellékletként csatolom.

1.3 A [REDACTED] lajstromszámú szabadalom „Eljárás olajos iszap ártalmatlanítására” (a továbbiakban: „ártalmatlanítási szabadalom”). Főigénypontja: „Eljárás olajos iszap ártalmatlanítására, amelynek során az olajos iszapot adott arányban földhöz adagoljuk, majd a keverékben lévő szerves összetevőket mikroorganizmusokkal lebontatjuk, azzal jellemezve, hogy 30-40 t% szárazanyag-tartalmú és 100-140 g olaj/kg szárazanyag mennyiségben olajat tartalmazó olajos iszapot az olajos iszap tömegére vonatkoztatott 40-60% mennyiségű cséri földdel összekeverünk, és a keveréket legalább három hónapon át átlagosan legalább 10 uC környezeti hőmérséklet és az aerob körülmények fenntartása mellett tároljuk.” A szabadalom leírását és adatlapját 6. mellékletként csatolom.

E körben kiemelendők a következők. Az [REDACTED]-nek mint a találmányok szabadalmi bejelentésekor hatályos, a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1969. évi II. törvény (a továbbiakban: „rég. Szt.”) 9. § (2) bekezdése alapján szabadalmi jogosultnak kizárólagos joga és felelőssége volt a szabadalmi igénybejelentés, ennek keretében az igénypontok szövegének meghatározása. A szabadalmi bejelentést követően észleltem, hogy az ártalmatlanítási szabadalom főigénypontjában a 30-40 térfogatszázalék („t%”) szárazanyag-tartalom felső határértékként értelmezhető előírása szükségtelen, félreérthető, és nincs összhangban a szabadalmi leírásban szereplő szárazanyagértékekkel², ezért azt eltöröltem. Az I. fokú ítélet (16. oldal utolsó bekezdés) és a támadott ítélet (9. oldal 2. bekezdés közepén) tényként rögzíti a módosításnak az [REDACTED]-vel általam történt közlését.

Az [REDACTED] az ártalmatlanítási szabadalmat a módosított tartalommal vette használatba (amint azt az alábbi 1.6 pontban hivatkozott szakvélemény, és az arra alapított, hivatkozott ítéletek megállapították).

1.4 A találmányok műszaki-technológiai színvonala igen magas volt, komoly tudományos megalapozottságot feltételeztek, és egy új, ártalmatlanítási üzletág bevezetését tették lehetővé az [REDACTED]-nél. Össztársadalmi jelentőségük felbecsülhetetlen volt, mivel egy igen veszélyes anyagcsoport, az olajos veszélyes hulladékok környezetbarát eljárással (biológiai lebontással) való ártalmatlanítását tették lehetővé. Két évi laboratóriumi, félüzemi, illetve üzemi kísérletsorozattal oldottuk meg a feladatot. Mindezt az alábbi 1.6 pontban hivatkozott ítélet tényként állapította meg. A találmányokkal nem kevesebbet, mint a főváros és a teljes agglomeráció talajvíz készletének megővését lehetett 20 éve biztosítani, és lehet még sok évtized távatában.

1.5 A találmányok üzemszerű hasznosítása 1990. augusztusában kezdődött. Mivel az [REDACTED] teljes termelési tevékenysége irányításom alá tartozott, a kizárólagosan a találmányokra alapított ártalmatlanítási üzletágot magam szerveztem meg és nyugdíjba vonulásomig kizárólagosan irányítottam. Az [REDACTED] részére a találmányok rendkívüli üzleti hasznot hoztak, az 1990. január 1.-1994. december 31. közti időszakban összes nyereségének minimálisan 40%-a (!) ebből a tevékenységből származott, amint azt az alábbi 1.6 pontban hivatkozott ítélet tényként állapította meg.

1.6 Az [REDACTED] találmányi díjat sem nekem, sem feltalálótársamnak nem fizetett. Ezért 1992-ben pert indítottam az [REDACTED] ellen találmányi díj megfizetése iránt (e perre a továbbiakban mint a „korábbi találmányi perre” hivatkozom; 7. mellékletként csatolom a keresetlevelet). A Fővárosi Bíróság szakvéleményt szerzett be (8. mellékletként csatolom), és annak megállapításait elfogadva, 3.P.27.263/1992/32. számú, 9. mellékletként csatolt ítéletében (a továbbiakban: „korábbi I. fokú ítélet”) találmányi díj megfizetésére kötelezte az [REDACTED]-t az 1990. január 1.-1994. december 31. közti időszakra. Ítéletében a szabadalmakkal kapcsolatban egyebek közt kimondta, hogy „Alkalmazásuk széleskörű felhasználást tesznek lehetővé, az ártalmatlanítás tetszőleges nedvesség, illetve szárazanyag tartalmú olajos hulladékok (híg, vizes fázisú anyagok, zagyok, folyós és sűrű iszapok, földszerű konzisztenciájú anyagok) esetében végezhető el ...” (6. oldal 10. bekezdés). A Legfelsőbb

² A szabadalmi leírásban kivétel nélkül a 30-40t%-nál magasabb szárazanyag-értékek szerepelnek, nevezetesen: 67,8%, 73,4%, 87,4%, 89,3%, 92,1% és 95,6t%.

Bíróság Pf.IV.22.339/1995/3. számú ítéletével (10. mellékletként csatolom; a továbbiakban: „korábbi II. fokú ítélet”) a korábbi I. fokú ítéletet helybenhagyta.

1.7 Bár keresetemben kértem a találmányi díjfizetési kötelezettség jövőre nézve történő megállapítását is, e kérelmemnek a bíróság a Pp. 123. §-ában foglalt feltételek hiányára hivatkozva nem adott helyt. Bírói kötelezés hiányában az [REDACTED] a korábbi találmányi per lezárulása után továbbra is megtagadta, hogy velem találmányi díjszerződést kössön, és találmányi díjat fizessen. 1997-ben ezért ismét pert indítani voltam kénytelen³ az 1995. január 1-től járó találmányi díj megfizetésére. A keresetlevélnek az [REDACTED] részére történt kézbesítését követően az [REDACTED] elismerte fizetési kötelezettségét, peren kívüli egyezséget kötöttünk, a per megszűnt.

1.8 Ezt követően 2005. december 31-ig az [REDACTED] éves írásbeli találmányi díjszerződéseket kötött velem (csatolom a 2002. évre létrejött egy éves találmányi díjszerződést 11. mellékletként; a többi éves szerződés ugyanilyen formában és tartalommal került aláírásra), negyedévente találmányi díjat fizetett, és a fizetéseket alátámasztó negyedéves elszámolásokat küldött részemre.

Ezen időpont után az [REDACTED] az írásbeli találmányi díjszerződés megkötésétől indokolás nélkül elzárkózott, megszüntette az elszámolások megküldését is. Találmányi díjat továbbra is fizetett, azonban 2006. I. negyedévének végétől jelentősen csökkent mértékben - emelkedő szolgáltatási díjai ellenére.

1.9 Mivel az [REDACTED] peren kívül nem volt hajlandó velem elszámolni, 2007-ben keresetet indítottam ellene találmányi díjkülönbözet megfizetése iránt, jogfenntartással 100.000 forintban jelölve meg a követelésemet, és a 2005-2006. évekre elszámolás benyújtására kértem az [REDACTED]-t kötelezni (a keresetlevelet 12. mellékletként csatolom). Keresetem – a korábbi találmányi perrel megegyezően - „folyékony” és „szilárd” olajos veszélyes hulladék ártalmatlanításából elért árbevétel után járó találmányi díjkülönbözet megfizetésére irányult. Keresetem **jogcíme a találmányi díjszerződések megszegése volt**, melyet később a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvénynek (a továbbiakban: „Szt.”) **a javított jellemző rendelkezésre bocsátásáról szóló 13. § (3) bekezdésével egészítettem ki**, tekintettel a fenti 1.3 pontban foglalt, alperes által nem vitatottan részére közölt módosításra.

Összecszerőségében több alkalommal módosítanom kellett keresetemet, mivel a per folyamán derült ki, hogy az [REDACTED] nem fizetett találmányi díjat a bérártalmatlanítás után legalább 2005. közepétől, a „szilárd” halmazállapotú olajos veszélyes hulladék ártalmatlanítása után a korábbi jogerős ítélettel lezárt időszaktól (1994. december 31.-től), és 2001-től a „folyékony” olajos veszélyes hulladékok közül az „olajos víz” ártalmatlanítása után. Kereseti követelésem összegét a környezetvédelmi hatóság által közokirati formában rendelkezésre bocsátott, a hatóságnál az [REDACTED] bejelentési kötelezettsége alapján nyilvántartott ártalmatlanított anyagmennyiségek és az [REDACTED] közzétett egységárjegyzékeiben feltüntetett vállalási árak szorzata alapján határoztam meg. Kereseti követelésem végleges összegét a „szilárd” anyagok vonatkozásában 41.741.767 forintban, a „folyékony” anyagok vonatkozásában 17.239.341 forintban határoztam meg.

1.10 Az I. fokú bíróság keresetemet nem az előterjesztett kérelemnek megfelelően, „folyékony” és szilárd” anyagok vonatkozásában, hanem „olajos iszap”, „olajos föld” és „olajos víz” megkülönböztetésben bírálta el. Kötelezte az [REDACTED]-t, hogy - az általa beismerten meg nem fizetett - 5.782.0009 forint tőkét fizessen meg részemre a bíróság által az ítéletben „olajos iszap”-nak minősített anyagféleség ártalmatlanításából elért árbevétel után. A bíróság az általa „olajos föld”-nek minősített anyagcsoport vonatkozásában találmányi díjigényemet elutasította. Nem rendelkezik az I. fokú ítélet az „olajos víz”-zel kapcsolatban, és indokolást sem tartalmaz. A javított jellemző rendelkezésre bocsátását tényként állapította meg az I. fokú ítélet, azonban keresetemet az általa „olajos föld”-nek minősített anyag vonatkozásában e jogcímen is elutasította.

1.11 Az ítélet ellen fellebbezést terjesztettem elő (13. mellékletként csatolom a II. fokú eljárásban előterjesztett beadványaimat), melyben az I. fokú ítélet megalapozatlanság miatti megváltoztatását kértem. A Fővárosi Ítéletábrla az I. fokú ítéletet a 4. mellékletként csatolt II. fokú ítéletben helyben hagyta.

1.12 A jogerős ítélet ellen anyagi és eljárásjogi jogszabálysértésekre hivatkozva felülvizsgálati kérelmet terjesztettem elő. A felülvizsgálati kérelmemet (azon beadvánnyal együtt, amelyben bizonyos leírási hibákat javítottam ki) 14. mellékletként csatolom. A Kúria a 2. számú mellékletként csatolt, támadott ítéletével a II. fokú ítéletet hatályában fenntartotta.

II. FOGALMI KÉRDÉSEK A PERBELI SZABADALMAKKAL KAPCSOLATBAN; HÁTTÉR

Az alábbiakban a szabadalmak műszaki tartalmának érthetővé tétele érdekében szeretnék ismertetni néhány alapvető ténnyt.

³ 3.P.26273/1997 számon.

2.1 Az előkezelési szabadalom. A [] lajstromszámú szabadalom lényege az összefoglaló szakszóval „olajos iszap”-ként nevesített anyagok előkezelése: a keletkezés helyén (leggyakrabban autósókban) felhalmozódott olajos szennyvízből (amelyre a szabadalom leírása váltakozva az „olajos iszap” és az „olajos szennyvíz” megjelölést használja) a szilárd összetevők fajsúlyuk miatt a tároló aljára lesüllyednek, és ott kiülepednek. Ezt a nagyon kemény üledéket nagy erejű vízszugárral fel kell lazítani (hígítani) ahhoz, hogy azt a kezelés helyére történő beszállítás végett - szippantó kocsival fel tudja szívni. A szippantó gépkocsival felszívott, folyékony halmazállapotú (0,2-10% szárazanyag-tartalmú) anyagot a kezelés helyén medencébe ürítik, vegyszert adnak hozzá, mely az elegy összetevőit fajsúly szerinti gyors szétválasztódásra készíti. A szétvárt összetevők közül a legkönnyebb fajsúlyú olaj nagyobb része a felszínre felúszik, ezt leúsztatással elkülönítik; a köztes letisztult víz közcatornába üríthető⁴; a medence alján 8-10% - kisebb mennyiségű olajt még tartalmazó - üledék olyan szilárd halmazállapotban marad vissza, amelynek szilárdanyag-tartalma 30-40%, és amely az ártalmatlanítási szabadalom szerinti eljárással ártalmatlanítható. Az előkezelési eljárás nem ártalmatlanítás, ugyanakkor segítségével a veszélyes hulladék 90-92%-ától szabadulhat meg a kezelő.

2.2 Az ártalmatlanítási szabadalom. A [] lajstromszámú ártalmatlanítási szabadalom lényege az összefoglaló szakszóval „olajos iszap”-ként nevesített anyagoknak az olajszennyeződéstől való megtisztítása komposztálással. A komposztálás szerves anyag gyors biológiai lebontása. A szabadalom szerinti eljárásban a komposztálást az ártalmatlanítandó anyagba bekevert csérföldben tenyésztő igen agresszív, aerob (tehát oxigénnel élő) olajbontó baktériumok végzik, melyek gyors szaporodásnak indulnak a szabadalom főigénypontjában foglalt feltételek együttes biztosítása (hőmérséklet, oxigén, nyirkos állapot, szükséges technológiai idő) esetén. Az eljárás „abszolút tulajdonságot jelentő megoldásrészeinek”⁵ központi eleme a csérföldben tenyésztő olajbontó baktériumok speciális, minden korábban ismert mértéket meghaladó olajbontó képességének felismerése volt. E baktériumok a komposztálás során az olajmolekulákat széndioxidra és vízre bontják. Rendkívül lényeges, hogy a komposztáláshoz levegő (oxigén) jelenléte szükséges, oxigén hiányában ugyanis az aerob olajbontó baktériumok elpusztulnak. Ebből következően olyan anyagokat, amelyeknek magas a víztartalma - azaz folyékonyak -, ennek folytán levegő (oxigén) nincs jelen bennük, nem lehet komposztálni. Előzőekből könnyen belátható, hogy komposztálást folyékony anyagon nem, csakis szilárd halmazállapotú anyagon lehet végrehajtani, azaz az ártalmatlanítási szabadalom szerinti eljárással - mely komposztálás - kizárólag szilárd halmazállapotú anyag ártalmatlanítható. A szabadalom főigénypontjában foglalt 30-40% szárazanyag-tartalom-jellemző mellett bármely talajféleségből képződött „olajos iszap” (lásd alább az olajos iszap fogalmát) már szilárd, lapáttal vagy markológéppel mozgatható halmazállapotban van.

2.3 Az előkezelési és az ártalmatlanítási eljárás és szabadalmak összefüggése. Az előkezelési és az ártalmatlanítási eljárás egymással annyiban függ össze, hogy az előkezelési eljárással olyan anyagokat is az ártalmatlanítás elvégzéséhez szükséges szilárd halmazállapotba lehet hozni, amelyek kiinduló halmazállapota nem engedné meg a komposztálást, mivel magas a víztartalmuk, azaz folyékonyak. A korábbi találmányi perben a perszakértő a két eljárást éppen azért minősítette „komplex technológiának” (amely megállapítást a korábbi I. fokú ítélet is tartalmazza - ls. 6. oldal 4. bekezdés), mivel azok egymásra épülve az olajos szennyeződések teljes halmazállapoti spektrumát együttesen lefedik.

A két eljárás természetesen egymástól függetlenül is alkalmazható. Magától értetődően az ártalmatlanítási szabadalom szerinti eljárással olyan anyag is ártalmatlanítható, amely nem esett át az előkezelésen, mert halmazállapota eleve megfelelt az ártalmatlanítási szabadalomban leírt eljárás feltételeinek, azaz eleve szilárd volt - ilyen az olajjal szennyezett talaj.

2.4 Az „olajos iszap” fogalma mint a jogvita központi kérdése. A jogvita központi kérdésévé - az I. fokú bíróság által elfoglalt jogi álláspontra tekintettel, mellyel a korábbi, jogerőre emelkedett I. fokú ítéletben foglalt, a szabadalmak tárgyi körébe tartozó „olajos iszap” fogalom-meghatározását nem tekintette anyagi jogerőhatással bírónak - az vált, hogy a szabadalmak tárgyi körét képező „olajos iszap” fogalom alatt mit kell érteni. Én e kérdésben a korábbi I. fokú ítéletben foglalt meghatározást („tetszőleges nedvesség, illetve szárazanyag tartalmú olajos hulladékok”, közelebről „híg, vízes fázisú anyagok, zagyok, folyós és sűrű iszapok, földszerű konzisztenciájú anyagok”) tekintettem irányadónak. Tekintettel azonban a bíróság elutasító álláspontjára, a per során többször részletesen kifejtettem, hogy a szabadalmakban ez a kifejezés szak- és gyűjtőfogalomként került használatra, mint a talajok tetszőleges összetételű és halmazállapotú formáját

⁴ Amennyiben megfelelt a szabadalmak megadásakor hatályos 4/1984. (II. 7.) OVH. rendeletben foglalt feltételeknek (0,2% szárazanyag-tartalom, 40 mg/l olaj, vagy ettől alacsonyabb érték, pH 0,5-10,5); az e határértéknek meg nem felelő anyag „olajos iszap”-nak minősült, és csatornába nem volt üríthető, azaz az ártalmatlanítás körébe esett.

⁵ BH1987. 200

magában foglaló kifejezés.⁶ Alperes a korábbi találmányi perben megfogalmazott jelentéstartalmat nem fogadta el, az „olajos iszap” fogalmat a hulladékok jegyzékéről szóló 16/2001. (VII. 18.) KöM rendelet (a továbbiakban: „KöM rendelet”) 1. mellékletét képező Európai Hulladék Katalógusban („EWC”) foglalt listát felhívva fogta fel. Ezt az értelmezést követte a bíróság is, mely úgy ítélte meg, hogy az „olajos föld”/”földszerű anyag” és a „olajos víz” nem tartozik a szabadalmak tárgyi körébe. A korábbi találmányi perben elfogadott (a tudományos igazságnak megfelelő) „olajos iszap” fogalom ezáltal leszűkítésre került egy - közelebből meg nem határozott jelentésű - fogalomra, amely nem a tartalmi meghatározottságon alapult, hanem az EWC-kódrendszer szerinti **elnevezésén, és kizárta a szabadalmak tárgyi köréből mindazokat az anyagokat, amelyeknek az elnevezésében az „iszap” szó az EWC-listában nem szerepelt.**

2.5 Az [REDACTED] körül az olajos iszap cséry-telepi lerakásával kapcsolatban kialakult botrány. Az ügy háttéréhez tartozik, hogy az [REDACTED]-vel kapcsolatban az utóbbi hetekben komoly környezetvédelmi botrány bontakozott ki a [REDACTED]-telepi engedély nélküli olajos iszap lerakás ügyében. E körben a következő észrevételeket teszem. Először is, mint arra utaltam, azt, hogy a csériföldben kiemelkedően agresszív olajbontó baktériumok tenyésznek, én ismertem fel. Erre a felismerésre alapítottan dolgoztuk ki feltalálótársammal az ártalmatlanítási szabadalom által oltalmazott eljárást. A csériföldnek ezen, általam felismert, egyedi tulajdonsága tette lehetővé az [REDACTED] ártalmatlanítási tevékenységének beindítását, és az ártalmatlanítási szabadalom szerinti eljárás tekintetében „természetes monopóliuma” van, hiszen a [REDACTED]-telep a tulajdonában áll. **Ezért** vették gyakorlatba az olajos iszapnak a [REDACTED]-telepen (és nem máshol) történő lerakását, ami a jelenlegi botrány tárgya. Másodsorban, ez a botrány rávilágít arra, hogy óriási pénzek forognak az olajos iszap-üzletben, és az [REDACTED]-től soha nem állt távol a bűncselekmény-gyanús eljárások alkalmazása, ami sajnálatos módon peremmel kapcsolatban is felmerült.⁷ A sajtóhír szerint⁸ 2007. novemberétől két év alatt 13 ezer tonna olajos iszapot helyeztek el a [REDACTED]-telepen, ami nyilvánvalóan „láthatatlan” volt az engem megillető találmányi díjak elszámolása szempontjából, azonban az is nyilvánvaló, hogy valakik hatalmas összegekhez jutottak az illegális tevékenység révén. Végül, bár a sajtóbeli szóhasználatnak természetesen nincs döntő jelentősége, felhívom a figyelmet arra, hogy a Főpolgármesteri Hivatal illetéke, [REDACTED] városüzemeltetési főpolgármester-helyettes is nyilatkozatában „olajos iszap”-ként utalt a [REDACTED]-telepen illegálisan lerakott anyagra, és a sajtóhíradások is rendre ezt a kifejezést alkalmazzák. Ennek az az oka, hogy a környezet- és szennyvíztechnológiában (amelynek szóhasználatát adott esetben az illetékesek, és ennek nyomán a sajtó is átveszi) ezen az összefoglaló néven nevezzük azt az anyagot, amit az [REDACTED] ártalmatlanít.

III. A TÁMADOTT ÍTÉLET, ÉS AZ AZT MEGELŐZŐ ELJÁRÁSOK ÉRDEMI ALAPTÖRVÉNY-ELLENESSÉGE AZ ALAPTÖRVÉNY XXVIII. CIKK (1) BEKEZDÉSÉNEK MEGSÉRTÉSE FOLYTÁN

3.1 Alkotmányjogi háttér. Az Alkotmánybíróság már működése kezdetén rögzítette: "A jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek ... a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket." (56/1991. (XI. 8.) AB határozat)⁹. "A "tisztességes eljárás" (fair trial)

⁶ A „talaj” kifejezés talajtani értelemben = homok, iszap, agyag és kavics (mint a talaj - szemcseméret szerint megkülönböztetett - összetevői) tetszőleges arányú keveréke. Azt, hogy *talajtani értelemben* mit nevezünk „iszap”-nak, az összetevők aránya alapján lehet megállapítani, amit **magyar szabványok határoznak meg** (a szabadalmi igénybejelentés napján a hatályban volt MSZ 14043-2:1979 szabvány). A „halmazállapotnak”/”konzisztenciának” nincs összefüggése a talaj „iszap”-ként (vagy pl. agyagként, iszapos agyagként, stb...) történő minősítésével, mert bármely „talaj” - laikus szóhasználatban „föld” - lehet folyékony és teljesen szilárd, szárazanyag-tartalmától függően. A *környezettechnológiában* az „iszap” kifejezést sokkal szélesebb értelemben használjuk a talajtani értelemben vett iszapnál, ide sorolunk bármilyen szemcseméretű, víztartalmú szilárd anyagot. **A környezettechnológiai gyakorlatban a magas szárazanyag-tartalmú talajt (bármilyen összetevőkből áll is) „földszerű” anyagnak nevezzük.**

⁷ [REDACTED] az [REDACTED] gazdasági igazgatóhelyettese a 31. sorszámú jegyzőkönyvben beismerte, hogy „[a találmányi díj] ... nem a valós adatok alapján került elszámolásra a felperes felé. Azt, hogy a valós adatok miért tértek el, azt nem kívánom elmondani, de abban nem volt semmiféle szisztéma.” Erre a közlésre utalást az I. fokú ítélet is tartalmaz (4. oldal utolsó bekezdése). Ez kimeríti a csalás büntetvének törvényi tényállását. Ezen kívül felmerülhetett még hamis tanúzás, közokirat-hamisítás, számviteli fejelem megsértése és környezetkárosítás.

⁸ 15. mellékletként csatolom a vonatkozó cikket.

⁹ Itt jegyzem meg, hogy a támadott ítélet alaptörvény-ellenességének alátámasztására az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatára hagyatkozom, az Alkotmánybíróság 22/2012 (V. 11.) AB határozatában foglaltak alapján. Az Alkotmánybíróság több határozatában (pl. 7/2013. (III. 1.), 61/2011. (VII. 13.), 6/1998 (III. 11.) AB határozatok) rámutatott, hogy "[e]gyes alapjogok esetében az Alkotmány ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés ... Ezekben az esetekben az Alkotmánybíróság által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi (jellemzően a strasbourgi Emberi Jogok Bizottsága által

követelménye ... olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás "méltánytalan" vagy "igazságtalan", avagy "nem tisztességes". (6/1998. (III. 11.) AB határozat)

A tisztességes eljárás biztosítékát képezik elsősorban az eljárási garanciák, melyekkel az Alkotmánybíróság először a 9/1992. (I. 30.) AB határozatában, majd ezt követően számtalan határozatban foglalkozott. A polgári bírósági eljárás garanciáival az Alkotmánybíróság a 726/E/2004. AB határozatban foglalkozott: „Az Alkotmány 57.§ (1) bekezdésében meghatározott tisztességes eljárás követelményének a polgári eljárásban irányadó tartalmát, s ennek biztosítása érdekében a bíróság feladatait a Pp. 3. § (1)-(2) bekezdésének rendelkezései részletezik. E szabályok - a 2. §-ban rögzített rendelkezési elv tiszteletben tartásának keretei között - a bíróság feladatává teszik az igazság kiderítésére való törekvést, a felek rendeltetésszerű joggyakorlásával összefüggésben az ún. gondoskodási és tájékoztatási kötelezettséget, a felek kérelmeinek és nyilatkozatainak figyelembevételét, a per tárgyalásának alaposságát, illetve a perek ésszerű határidőn belül történő befejezését. Ennek keretében a bíróság a per során egészében köteles biztosítani a felek ténybeli előadásának és jogi álláspontjuk kifejtésének lehetőségét, illetve az ellenérdekű fél által tett lényeges állításokkal kapcsolatos vélemény-nyilvánítását.” Azóta koncepcionális változás következett be a Pp. szabályozásában, az igazság kiderítésére irányuló bírói kötelezettség 2000. január 1-től kikerült a Pp. rendszeréből, és hangsúlyozottá vált a különbség a döntés igazságossága és az eljárás igazságossága („fair trial”) között, de az anyagi igazságosságra törekvés mint jogállami cél és feladat¹⁰ továbbra is változatlanul át kell hassa a polgári bírósági eljárást. Ezért álláspontom szerint a 726/E/2004. AB határozatban kifejtett álláspont és elvek ma is időszerűek.

A Pp. 4. § (4) bekezdése előírja: „A bíróság e törvény alkalmazása során annak rendelkezéseit csak az ebben a fejezetben meghatározott alapelvekkel összhangban értelmezheti.” Ebből (is) következően nemcsak a Pp.-ben kifejezetten az alapelv-jellegű rendelkezések körében elhelyezett szabályok minősülnek eljárási garanciális szabálynak, hanem egyrészt az azokból levezethető (azokra visszavezethető), a Pp.-ben foglalt konkrét rendelkezések is, másrészt minden olyan egyéb Pp.-beli szabály, amely közvetve vagy közvetlenül azt a célt szolgálja, hogy az anyagi igazságosság mint jogállami cél és feladat megvalósulhasson, törvényes és elfogulatlan döntés születhessen. Ezen álláspontomat alátámasztja az Alkotmánybíróság számos döntése¹¹.

Az Alkotmánybíróság a 6/1998 (III. 11.) AB határozatban kimondta azt is, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél. Ez a jogalkotással szemben megfogalmazott követelmény természetesen a jogalkalmazásban is érvényesül.

A támadott ítélettel lezárt eljárások a Pp.-ben foglalt, fentiek szerinti értelemben vett több garanciális szabály megsértésével kerültek lefolytatásra, emiatt „egészük és körülményeik figyelembe vételével” nem voltak tisztességesek, ami sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való alapvető jogomat, az alábbiak szerint.

3.2 Anyagi jogerő megsértése

3.2.1 A bíróság anyagi jogerőbe ütközően vizsgálta a per tárgyává tett szabadalmak oltalmi körét, és korábbi jogerős ítéletben foglalt döntéssel ellentétes ítéletet hozott. Az 1992-ben indított keresetemben azt kértem, hogy a bíróság „1.) Állapítsa meg, hogy ... [a szabadalmak] hasznosítása folytán **folyékony olajos szennyvíziszapok** ártalmatlanításáért a mindenkori vállalkozási díj 6%-a de legalább 100 Ft/m³ feltalálókati illeti meg, a **szilárd halmazállapotú, olajos veszélyes hulladékok** esetén a feltalálókati megillető díjazás a vállalkozói díj 6%-a, de legalább 200 Ft/m³”, 2.) Kötelezze alperest a fenti összecszerűségek figyelembe vételével, hogy ... fizesse meg 1990. január 1-től ... kezdődően a vállalkozási díjak alapján járó feltalálói díj 60%-át...” (ls. a 7. mellékletként csatolt kereset 1. pontját). A korábbi I. fokú ítélet szerint alperes: „A per során megadott engedélyek ismeretében ... **a jogalapot nem**, csupán az összecszerűséget **vitatta**.” (korábbi I. fokú ítélet 5. oldal 2. bekezdés).

kibontott) jogvédelem szintje.”. Ezért néhány esetben hivatkozom az Emberi Jogok Európai Bírósága („EJEB”) releváns gyakorlatára is, amellyel kapcsolatban forrásként dr. Grád András-dr.Weller Mónika: A strasbourgi emberi jogi bírászkodás kézikönyve című munkát használom (hvgorac, Budapest, 2011).

¹⁰ Lásd a 9/1992. (I. 30.) AB határozatban írtakat.

¹¹ Egyebek közt az Alkotmánybíróság a tisztességes eljárás kritériumának tekinti a kizárási szabályok betartását (52/1996. AB határozat), a bizonyítás szabályai mindenki számára egyenlő módjának biztosítását (687/B/2006. AB határozat), az indokolási kötelezettség teljesítését (54/2001. és 7/2013. AB határozatok), a perbe vitt jogról való döntés kötelezettségét (7/2013. AB határozat).

Tekintettel a Pp. 213. § (1) bekezdésére, 215. §-ára és 3. § (2) bekezdésére, a korábbi találmányi perben hozott ítéletekben foglalt döntésnek ki kellett terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre, ugyanakkor nem terjedhetett túl az ellenkérelmen. Mivel kereseti követelésem **kifejezetten kiterjedt** az FTSZV marasztalására a „szilárd” **anyagok** ártalmatlanításából befolyt árbevételek után is, a bíróság erről a kereseti kérelemről dönteni volt köteles (és alperes ellenkérelmének hiányában nem hozhatott elutasító döntést). A korábbi találmányi perben a bíróságnak a szolgálati találmányért járó díjazásról és a találmányokkal kapcsolatos egyéb intézkedésekről szóló 77/1989 (VII. 10.) MT. rendeletet kellett alkalmaznia, melynek 3. § (1) bekezdése szerint „a feltalálót az előnnyel és annak eléréséhez nyújtott feltalálói hozzájárulással arányos találmányi díj illeti meg”. A bíróság korábbi döntése ezért előfeltételezte a számba vehető előnyök vizsgálatát, beleértve, hogy a találmányok milyen anyagok előkezelésére és ártalmatlanítására hasznosíthatók. A bíróság ezt a vizsgálatot elvégezte. Szakértőt rendelt ki, aki (8. mellékletként csatolt) szakvéleményében megállapította: „... az eljárással **tetszőleges nedvesség illetve szárazanyag tartalmú olajos hulladékok (híg, vizes fázisú anyagok, zagyok, folyós és sűrű iszapok, földszerű konzisztenciájú anyagok) egyaránt lebonthatók**. Ennek oka a találmány szerinti előkezelés (sűrítő) művelet alkalmazása...”. (szakvélemény 4. oldal 10. bekezdés). Továbbá: „A vállalat a találmányokat más szolgáltatók felé hasznosíthatja. A megbízók kiszolgálása független az anyag nedvességtartalmától, konzisztenciájától és mennyiségétől.” (szakvélemény 7. oldal 2. bekezdés) Továbbá: „A rendelkezésre álló anyagból megállapítottam, hogy [a vállalatnál alkalmazott] **ártalmatlanítási technológia megegyezik a 206864 és a 207266 lajstromszámú szabadalmakban leírtakkal, illetve azokon alapszik.**” (szakvélemény 1. oldal 7. bekezdés)

A marasztalási összeg alapjául megállapított anyagmennyiség és árbevétel szintén a szakértői véleményen alapult (szakvélemény 2. oldal), és kiterjedt (mind a számba vett anyagok körét és mennyiségét, mind az árbevételt illetően) minden, a fentiek szerint a szakértő véleményébe foglaltan az „olajos iszap” körébe eső anyagra.

A korábbi I. fokú ítélet **indokolásába** a bíróság a tényállás részeként befoglalta a szakértő azon megállapítását, mely szerint: „Alkalmazásuk „[ti. a perbeli szabadalmaké] széleskörű felhasználást tesznek lehetővé, **az ártalmatlanítás tetszőleges nedvesség, illetve szárazanyag tartalmú olajos hulladékok (híg, vizes fázisú anyagok, zagyok, folyós és sűrű iszapok, földszerű konzisztenciájú anyagok)** esetében végezhető el ...” (korábbi I. fokú ítélet 6. oldal 10. bekezdés). Keresetem elutasításra kizárólag a megállapításra vonatkozó részében és a marasztalásra irányuló körben az 5%-ot meghaladó díjmérték tekintetében került sor¹². (Alperes ellenkérelmének hiánya miatt elutasításra az előzőeket meghaladóan a Pp. 215. §-a alapján törvényes lehetőség nem is volt.)

A Legfelsőbb Bíróság az ítéletet annak indokolásával együtt helybenhagyta.

Minthogy a jogirodalom és a joggyakorlat egységes abban a tekintetben, hogy az ítéletnek nemcsak a rendelkező része emelkedik jogerőre, hanem a bíróságnak a *megállapított tényálláson alapuló döntése*¹³, a korábbi I. fokú ítéletben foglalt azon döntéshez, mely szerint „...az ártalmatlanítás tetszőleges nedvesség, illetve szárazanyag tartalmú olajos hulladékok (híg, vizes fázisú anyagok, zagyok, folyós és sűrű iszapok, földszerű konzisztenciájú anyagok) esetében végezhető el ...”, **anyagi jogerőhatás fűződik.**

A támadott ítélettel lezárt perben ezért a bíróságok nem vizsgálhatták volna újra a szabadalmak egyszer jogerős ítélettel már megállapított tárgyi körét. Az I. fokú tárgyaláson folyamatosan hivatkoztam arra, hogy a korábbi találmányi perben jogerősen már eldöntésre került, milyen anyagok ártalmatlaníthatók a szabadalmak alkalmazásával (azaz, hogy mi tartozik a szabadalmak tárgyi körébe), és tiltakoztam az ellen, hogy e kérdést a bíróság újból megvizsgálja. A bíróság **a leghatározottabban elzárkózott** attól, hogy a korábbi jogerős döntésben foglaltakat figyelembe vegye (anélkül, hogy többször előadott álláspontom jegyzőkönyvezésre került volna). Kizárólag azért kértem a szakértő kirendelését – jogi képviselőm tanácsára –, mert a bíróság egyértelművé tette: új szakvélemény nélkül nem számíthatok keresetemnek helyt adó döntésre.

Az - álláspontom szerint szakmai szempontból hibás, és - a korábbi perben a döntéshozatal alapjául elfogadott szakvéleménnyel ellentétes szakvélemény - alapján az I. fokú ítélet kimondta: „... [a szabadalmi igénypontokban] csak és kizárólag olajos iszap előkezeléséről van szó, semmilyen jellemző nem tartalmaz még utalást sem az olajos földre. Ez olvasható ki a szabadalmak címéből is, illetve a jellemzők között is „kiindulási olajos iszapról” történik rendelkezés.” (I. fokú ítélet 15. oldal utolsó előtti bekezdés); továbbá: „Tekintettel arra, hogy a szabadalmi leírás, illetve igénypont kizárólag olajos iszap ártalmatlanításának

¹² Amint azt a korábbi II. fokú ítélet 2. oldal utolsó bekezdésében és 3. oldal első bekezdésében leszögezi.

¹³ Lásd a 3.2.2 pontban hivatkozott jogirodalmat, bírói eseti döntéseket és elvi bírósági döntést.

eljárását oltalmazza, fogalmilag kizárt, hogy e körbe nem sorolható konzisztenciájú veszélyes hulladék ártalmatlanítását is díjfizetést megalapozó hasznosításnak kellene tekinteni.” (16. oldal 4. bekezdés) A II. fokú ítélet kimondta: „... mindkét találmány kizárólag az iszap alapú olajos szennyeződések tisztítása körében élvez oltalmat...” (7. oldal 4. bekezdés).

A támadott ítélet a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Ennek folytán az a helyzet állt elő, hogy **egy 1995-ben született jogerős döntés a szabadalmakról azt állapította meg (egyebek között), hogy a „vizes fázisú anyagok” és a „földszerű konzisztenciájú” anyagok előkezelése és ártalmatlanítása azok körébe esik, az ugyanezen szabadalmakra vonatkozó, 2013-ban született, támadott ítélet azt mondja ki, hogy az ilyen anyagok nem esnek azok tárgyi körébe. Ilyen helyzet egy jogállamban nem állhat elő.** Ez az a helyzet, amit az EJEB úgy minősített, hogy „A bíróság maga vált a jogbizonytalanság forrásává, ami a kérelmezőt megfosztotta a törvényben biztosított jogai gyakorlásának lehetőségétől.” (Beian c. Roumanie (no. 1) arret du decembre 2007, no. 30658/05)¹⁴

3.2.2 Alkotmányjogi megfontolások. Az Alkotmánybíróság a már hivatkozott 9/1992. (I. 30.) AB határozatban részletesen foglalkozott a jogerő kérdésével, és még számtalan ezt követő határozatban. Ezekben az Alkotmánybíróság egyebek közt kifejtette a következőket: „A jogerő intézménye, alaki és anyagi jogerőként való pontos meghatározottsága a jogállamiság részeként alkotmányos követelmény. ... A jogerős határozatok megváltoztathatatlanságához¹⁵ és irányadó¹⁶ voltaához alapvető alkotmányos érdek fűződik.... A jogbiztonság megköveteli, hogy a jogerős határozat – az eldöntött kérdés személyi és tárgyi keretei között – irányadóvá váljék mind az eljárásban résztvevőkre, mind a később eljáró bíróságra...”.

Arra vonatkozóan, hogy mit kell a hivatkozott 9/1992. (I. 30.) AB határozatban „az eldöntött kérdés tárgyi keretei”-n érteni, az Alkotmánybíróság gyakorlatában nem találtam iránymutatást, viszont a polgári per jog irodalma és a polgári bíróságok joggyakorlata e kérdésre választ ad. A jogirodalom szerint: „Magyar szerint az ítélet mindig **egész terjedelmében** emelkedik jogerőre: tehát **nemcsak a rendelkezése, hanem az indokolása is.**” „Farkas [szerint] a jogerő tárgyi terjedelme a kereset tárgya feletti döntésen kívül mindazon döntésre kiterjed, amelynek meghozatalára a jogszabály a bíróságot hivatalból kötelezi vagy feljogosítja.”¹⁷ A bírói gyakorlat még egyértelműbben foglal állást: „A törvény idézett rendelkezése [Pp. 229. § (1) bek] nem hagy kétséget aziránt, hogy a bíróság ítéletének nem a rendelkező része emelkedik jogerőre..., hanem a bíróságnak az ítéletben **megállapított tényálláson alapuló döntése.**”¹⁸; továbbá: „Az ítélt dolog tárgya: a keresettel **érvényesített jogról való döntés, az annak alapjául szolgáló releváns tények és jogi okfejtések,** így a felek közötti jogviszony minősítése, amely utóbb vitássá nem tehető, attól egy későbbi perben a bíróság sem térhet el.”¹⁹; végül: „... az anyagi jogerő **az ítéletbe foglalt döntés minden egyes elemére ... kiterjed.**”²⁰

Az anyagi jogerő a polgári per jog egyik alapvető garanciális szabálya, amelynek megsértése a fentiekben és a 3.1 pontban írtak alapján jogerős döntéssel elbírált, annak „tárgyi keretei” közé eső jog- vagy ténykérdés újbóli elbírálását polgári eljárásjogi értelemben törvénysértővé, alkotmányjogi értelemben tisztességtelenné teszi (és teljes mértékben aláássa a bíróságok működésébe, a bírói ítéletekbe vetett bizalmat). **Minthogy a támadott ítélettel lezárt perben a bíróság korábbi jogerős ítélettel már elbírált ténykérdést újbóli elbírálás alá vett, és a támadott ítélet, valamint az általa felülvizsgált ítéletek a korábbi jogerős ítélettel ellentétes döntést tartalmaznak, sértik a Pp. 229. § (1) bekezdésében foglaltakat, és a tisztességes eljárás alkotmánybírósági gyakorlatban megállapított követelményét.**

Megjegyzem, hogy a jogerős ítéletből folyó szerzett jogaimmal kapcsolatos álláspontomat a 4.6 pontban adom elő.

¹⁴ Grád-Weller: Id. mű 341-342. oldal

¹⁵ A Pp. 229. § (1) bekezdése. Ezt a polgári per jogi irodalom a jogerő „negatív” irányának nevezi.

¹⁶ Ezt a polgári per jogi irodalom a jogerő „pozitív” irányának tekinti: „Az anyagi jogerő pozitív hatása abban áll, hogy a felek, a bíróság és más hatóságok egyrészt kötve vannak az anyagi jogerőhöz, másrészt a jogerős határozat tartalmát irányadónak kell tekinteniük.” (Kengyel Miklós: Magyar polgári eljárásjog, Osiris Kiadó Budapest 2005, 342. o.) A Polgári perrendtartás magyarázata (Complex, Bp 2010) 854. oldalán ezzel kapcsolatban így fogalmaz: „Az, hogy irányadónak kell tekinteniük a döntést, abban nyilvánul meg, hogy az ítéletben elbírált jogot többé nem lehet vitássá tenni, a bíróságok és más hatóságok a későbbi döntésüknél a jogerős határozatot kötelesek alapul venni.”

¹⁷ Kengyel Miklós: id. mű, 342. o.

¹⁸ BH1994.491

¹⁹ BH2002.235

²⁰ EBH2010.2131

3.2.3 A támadott ítélet és az általa felülvizsgált ítéletek indokolása az anyagi jogerő kérdésében. Az alábbi 3.6 pontban foglalkozom a perben hozott ítéletek indokolásbeli hiányosságaival. Itt külön sérelmezem, hogy az ügyben eljáró három bírói fórum három különböző okkal indokolta, hogy az anyagi jogerőhatás a jelen ügyben mért nem érvényesült: az I. fokú bíróság szerint **ő korábban csak az olajos iszap vonatkozásában ítélezett**; a II. fokú bíróság szerint **a korábbi döntés más időszakot érintett**; a Kúria szerint a korábbi perben **nem is vizsgálták a bíróságok azt, hogy az [REDAKT] milyen halmazállapotú anyagok után köteles találmányi díjat fizetni.** A bírói ítéletek törvényességének és a jogbiztonságnak a követelményével összeegyeztethetetlen (és szégyenletes...), **hogy egy jogerős ítéletről utóbb három bírói fórum sem tudja egybehangzóan eldönteni, hogy az ítélet, illetve annak jogereje mire terjedt ki, mire nem, és miért.** Ez a támadott ítéletnek és az általa felülvizsgált döntéseknek, továbbá a korábbi találmányi perben hozott ítéleteknek a törvényességét kérdőjelezi meg.

Az I. fokú bíróság álláspontja szerint a korábbi I. fokú ítéletből „...nem következik, hogy a szabadalmak hasznosítása az olajos föld, olajjal szennyezett talaj ártalmatlanítását is takarná... Ellenkezőleg, a bíróság az *ártalmatlanított mennyiséget csak az olajos iszap tekintetében állapította meg...*” (I. fokú ítélet 17. oldal 3. bekezdés). Ez az állítás csak annyiban valós – **és annyiban kétségkívül és teljesen valós!** –, hogy a korábbi I. fokú ítéletben az „olajos iszap” fogalmát a bíróság a szakvélemény alapján akként fogadta el, hogy abba beletartoznak a „híg, vizes fázisú anyagok, zagyok, folyós és sűrű iszapok, földszerű konzisztenciájú anyagok”, azaz a talajok teljes halmazállapotú spektruma, és „az ártalmatlanított mennyiség” is tényszerűen ennek megfelelően került megállapításra, tehát ennyiben kétségen kívül „olajos iszap” vonatkozásában rendelkezett. **Annyiban azonban egyértelműen valótlan**, amennyiben utólag a bíróság korábbi ítéletének azt a leszűkített „olajos iszap” fogalmat próbálja tulajdonítani, amit a jelen panasz alapjául szolgáló perben állapított meg: egyértelműen nem igaz, hogy a korábbi perben a jogerős ítélet kizárta volna a szabadalmak tárgyi köréből az „olajos földet” – ellenkezőleg, **expliciten felsorolta a „földszerű konzisztenciájú anyagokat”, mint a szabadalmakkal ártalmatlanítható anyagokat.** Sőt, a korábbi I. fokú ítélet 3. oldal 4. bekezdésében azt is megállapította, hogy: „... az előkezelt olajosiszapot az ártalmatlanítási eljárás során **felhasználható talajjá alakította át...**”. **Teljes bizonyossággal megállapítható**, hogy a korábbi I. fokú ítélet a fentiek szerinti, „széles” értelemben vett „olajos iszap”-ra terjedt ki.

Az I. fokú bíróságnak az előző bekezdés első mondatában idézett megállapítása valótlanságát fellebbezésemben és felülvizsgálati kérelmemben előadásokkal²¹ és bizonyítékokkal²² cáfoltam, melyek bizonyítják, hogy a bíróság a korábbi perben akkor sem hozhatott volna a jelen perbelivel megegyezően az „olajos iszap” fogalmát szűken értelmező döntést, ha ezt az *alperes ellenkérelmének hiányában a Pp. egyébként nem tiltotta volna meg számára.*

A II. fokú bíróság e körben azzal indokolt, hogy: „Nincs szó res iudicatáról sem, mert bár a per azonos felek között folyik, de nem azonos időszakra vonatkozik...” (II. fokú ítélet 6. oldal 7. bekezdés) Ehhez csak annyit tudok hozzáfűzni, hogy felfogásom szerint súlyos kérdést vet fel, ha egy ítélőtáblai bíró az időszak eltérése miatt hivatkozva vonja kétségbe az anyagi jogerőhatás fennállását egy szabadalom jogerős ítélettel megállapított, az oltalom beálltától (a régi Szt. szerint), vagy a bejelentéstől (az Szt. szerint) kezdve változtathatatlan tárgyi körének terjedelmét illetően, azaz közvetve nem kevesebbet állít, mint hogy 1995-ben kiterjedhetett egy szabadalom tárgyi köre valamire, amire 2010-ben nem terjedt ki.

A Kúria szerint: „A korábbi per tárgya kizárólag az volt, hogy az alperes hasznosítási szerződés hiányában a bíróság ítélete alapján köteles díjat fizetni. A jogerős ítélet tehát – függetlenül attól, hogy esetleg a megállapított hasznosított mennyiségekben nem kizárólag olajos iszap halmazállapotú anyagok szerepeltek²³ – **nem döntötte el azt a kérdést, hogy a különböző halmazállapotú szennyezett anyagok közül az alperes díjfizetési kötelezettsége mire terjed ki.**” (támadott ítélet 7. oldal 1. bekezdés) **Ez az álláspont tényszerűen valótlan**, mindössze el kell olvasni a korábbi I. fokú ítéletet, amelyből egyértelmű, hogy a bíróság – szakértő bevonásával – egyértelműen eldöntötte ezt a kérdést (el kellett döntenie, hiszen másként nem állapíthatta volna meg a találmányok hasznosíthatóságára alapított találmányi díjat). A korábbi I. fokú ítélet szerinti értelmezésben „olajos iszap” alatt egyértelműen az olajos veszélyes hulladékok teljes spektrumát („híg, vizes fázisú anyagok, zagyok, folyós és sűrű iszapok, földszerű konzisztenciájú anyagok”) kellett érteni.

²¹ Az [REDAKT] nem vezetett halmazállapotú formánként elkülönített nyilvántartást, minden olajos veszélyes anyagot gyűjtőszóval „olajos iszap”-ként tartott nyilván. Ezért a bíróság nem volt abban a helyzetben, hogy különböztessen a „föld” és az „iszap” között.

²² Lásd a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott, és ahhoz csatolt dokumentumokat.

²³ A Kúria tehát már kénytelen volt fejtegetni érveim előtt, hogy a korábbi döntés az egységesen „olajos iszap” néven nyilvántartott minden anyagra kiterjedt.

Hivatkozom az Alkotmánybíróság 134/B/2007. AB határozatában kifejtett azon álláspontra, mely szerint jogállamban nem elfogadható a megfelelő eljárásban született jogerős bírósági határozat **újabb- és újabb jogcímenen vagy más típusú eljárásokban történő ismételt** (végtelenített) tartalmi felülvizsgálata, s ennek folytán a bizonyítási eljárás korlátlan számú megismétlése. Még ha a jelen pert más típusúnak, vagy más jogcímen indítottak is minősíti a Kúria, a korábbi perben már eldöntött kérdést akkor sem vizsgálhattak volna felül a bíróságok az anyagi jogerőhatásra tekintettel, illetve alkotmányossági szempontból azon okokból, amelyeket az Alkotmánybíróság az idézett vagy hivatkozott határozataiban kifejtett. Kimondottan felháborítónak tartom, hogy egy jogállamban a legfőbb bírói testület így kiforgassa saját korábbi ítéletét különböző, meggyőződéseim szerint jogon kívüli érdekek érvényre juttatása céljából.

3.3 Perbeli rendelkezési jogom megsértése a kereseti kérelmem elbírálásával kapcsolatban

3.3.1 **Kereseti kérelmem önkényesen más tartalommal került elbírálásra.** Leszögezem, hogy **keresetem** (nem „föld”/„iszap”/„víz”, hanem) **„szilárd” és „folyékony”** olajos veszélyes hulladék ártalmatlanításából az [REDACTED] által elért árbevétel után járó találmányi díjkülönbözet megfizetésére irányult. E megkülönböztetés alapja az volt, hogy az előkezelési szabadalom szerinti eljárással folyékony halmazállapotú anyagok (szárazanyag-tartalom: 0,2%-10t%) előkezelhetők, az ártalmatlanítási szabadalom szerinti eljárással szilárd halmazállapotú (szárazanyag-tartalom: legalább 30t%) anyagok ártalmatlaníthatók, és a két eljárás, bár egymásra épülve átfogja az olajos hulladékok teljes halmazállapotú spektrumát (mint azokat a korábbi I. fokú ítélet explicite fel is sorolta), a két eljárás egymástól függetlenül is elvégezhető, ezért elképzelhető, hogy bizonyos anyagok vonatkozásában az [REDACTED] csak az ártalmatlanítási szabadalom szerinti eljárást végzi el (mert az anyag eleve szilárd halmazállapotban érkezett be hozzá ártalmatlanításra), tehát külön-külön is képződik árbevétele a két szabadalom hasznosításából. A korábbi találmányi perben is ez a megkülönböztetés volt a kereseti kérelmem alapja, amelynek a bíróság teljes mértékben helyt adott (előadtam, hogy elutasításra csak a megállapítás és a díjmérték 5%-ot meghaladó részében került sor) - az más kérdés, hogy a szakértő által ajánlott megfontolásokból egységes találmányi díjat állapított meg.

Kereseti kérelmemtől eltérően az I. fokú bíróság keresetemet **„olajos iszap”, „olajos föld” és „olajos víz” vonatkozásában bírálta el**, a KöM rendelet 1. számú melléklet A) Alaplistában foglalt EWC-elnevezések alapján. A támadott ítélet a Pp. 3. §-ára hivatkozva jogszerűnek találta az I. fokú bíróság eljárását, és kifejtette, hogy a bíróság „... a felperes keresetét - egyébként helyesen - úgy értelmezte, hogy a felperes az alperes által a perbeli időszakban végzett veszélyes hulladék ártalmatlanítása alapján, *függetlenül azok halmazállapotától*, az elért árbevétel alapján kérte az alperes díjfizetési kötelezettségének a megállapítását. Nem a halmazállapot elnevezésének, *nem a szóhasználatnak*, hanem a kereset tartalmának van jelentősége...”.

Az előzők **ellentétesek a Pp. 3. § (2) bekezdésével**, mely szerint: „A bíróság - törvény eltérő rendelkezése hiányában - a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van. A bíróság a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe.” „A bíróság a felek kérelmeit, nyilatkozatait a Pp. 3. § (2) bekezdése szerint **nem alakszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe, amennyiben ez a kettő nem felel meg egymásnak. Ha azonban a beadvány tartalma a fél által érvényesíteni kívánt jogintézmény vagy jogcím alkalmazását is megalapozhatja, akkor a fél által alkalmazott alakszerű megjelölést kell figyelembe venni.** (Vö. a Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.710/2008/5. számú ítéletével...)”.²⁴

Egyrészt, a fentiekből kitűnően a 3. § (2) bekezdésében foglalt lehetőség kizárólag arra az esetre vonatkozik, ha a fél keresetének **jogi minősítése alakszerű megjelölésében eltér annak jogi tartalmától. Nem vonatkozik a kereset ténybeli tartalmát érintő kérdésekre.** Ezért a hivatkozott bírói gyakorlatra is figyelemmel a keresetemtől eltérő elbírálás a Pp. szabályaival ellentétes.

Másrészt, keresetem elbírálható lett volna „folyékony” és „szilárd” halmazállapotú anyagok vonatkozásában is. A bíróság eleinte ebben az irányban vizsgálódott, a szakértő kirendelése is arra szólt (egyebek között)²⁵, hogy ráolvashatók-e az ártalmatlanítási szabadalom főigényponti jellemzői az [REDACTED] által a *szilárd halmazállapotú* anyagok ártalmatlanítására alkalmazott technológiára. Az „iszap”/„föld”/„víz” megkülönböztetést az [REDACTED] álláspontját elfogadva tette magáévá a bíróság. A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény 51. § (1) bekezdése a veszélyes hulladék kezelője részére külön jogszabály szerinti nyilvántartási kötelezettséget ír elő. E jogszabály volt a KöM rendelet, illetve a mellékletét képező EWC-katalógus. A KöM rendelet elsődlegesen a keletkezés helye/tevékenység típusa alapján rendszerezi a hulladékokat (anélkül azonban, hogy az egyes hulladék-típusok jelentését definiálná). Az EWC szerinti

²⁴ Pp. Kommentár, szerkesztette dr. Osztovits András.

²⁵ 16. mellékletként csatolom a szakértőt kirendelő végzést.

besorolásnak/elnevezésnek semmiféle kapcsolata nincs a szabadalmak tárgyi körével. Bármilyen tevékenységből/keletkezési helyen képződő anyag, függetlenül attól, hogy milyen elnevezéssel szerepel az EWC-ben, amennyiben a szabadalmak szerinti értelemben „olajos iszap”-nak minősül, a szabadalom tárgyi körébe esik, és ha azt az [REDACTED] a szabadalmak szerinti eljárással előkezeli (folyékony halmazállapot esetén) vagy ártalmatlanítja (szilárd halmazállapot esetén), az után engem találmányi díj illet meg.

Legfontosabbként, éppen nem a halmazállapottól függetlenül kértem a találmányi díj megfizetését, mert – az előadottak szerint – **a szabadalmak halmazállapot szerint differenciálnak** az anyagok között: előkezelési szabadalom = folyékony halmazállapot, ártalmatlanítási szabadalom = szilárd halmazállapot, és **az egyes eljárásokkal szerzett, eljárásonként eltérő árbevétel ennek megfelelően kifejezetten a halmazállapothoz, és éppen nem az elnevezéshez kötődik. Éppen a támadott ítéletben kifejezett álláspont vezetett oda, hogy keresetem nem érdemi tartalma, hanem szóhasználati alapon került elbírálásra, és ez (is) oka volt annak, hogy a hozott ítéletek sértik a tulajdonhoz való jogomat.**

Előzőekkel van összefüggésben a következő, rendkívül fontos kérdés is. Annak, hogy keresetem nem tartalmának megfelelően került elbírálásra, **az is közvetlen következménye volt, hogy nem élhettem hatékonyan a bizonyításhoz való jogommal.** Az I. fokú eljárásban én a keresetem szempontjából releváns tartalmú bizonyítékot ajánlottam fel magánszakvélemény formájában, amely azonban nem terjedt ki (értelemszerűen nem terjedhetett ki) arra az „iszap/víz/föld” - megkülönböztetésre, amelyre utóbb az I. fokú bíróság ítéletét alapozta. **A II. fokú eljárásban a megalapozatlanság körében nem lehet új bizonyítékot előterjeszteni** a Pp. 235. § (1) bekezdése értelmében. Mindazok az I. fokú ítéleti megállapítások, amelyek a keresetemnek a „föld”/”iszap”/”víz” megkülönböztetésén alapultak, nem jogszabálysértésből, hanem megalapozatlanságból eredtek. **Ezért - keresetemnek az abban foglalt tartalmától eltérő elbírálása folytán – eleve nem voltam abban a helyzetben, hogy bizonyítékokat előterjesszek. Az I. fokú eljárásban erre még nem volt okom (mert nem tudhattam, hogy a bíróság eltér keresetemtől), a II. fokú eljárásban pedig nem volt jogi lehetőségem. Ezt rendkívül súlyos eljárási szabálysértésnek tartom, és az eljárás tisztességtelenségét különösen megalapozó körülménynek.**²⁶

3.3.2 Alkotmányjogi vonatkozások. Az Alkotmánybíróság több határozatában is kimondta, hogy „A bíróság és a felek viszonyának tartalmát a felek rendelkezési joga határozza meg. E jog az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az emberi méltósághoz való jog szerves részét képező önrendelkezési jog egyik aspektusa, eljárásjogi vonatkozása, amely az egyén autonómiáját érinti, illetőleg azzal kapcsolatos. A jogvitában érdekelt fél önrendelkezési joga körébe tartozik az az alkotmányos alapjog, hogy ügyét bíróság elé vigye.” (pl. 1036/D/2005. AB határozat). Ezt azzal egészítem ki, hogy természetesen az is az egyéni autonómia területére tartozik, hogy az egyén maga dönthessen arról is (ha ügyét bíróság elé viszi), hogy miben kéri a bíróság döntését. A bíróság nem minősítheti át önkényesen a fél kereseti kérelmének tartalmát (különösen ahol ez a tartalom kifejezetten szakkérdésen alapul). A Pp. 3. § (2) bekezdésében foglalt lehetőség a fél jognyilatkozatának tartalom szerinti figyelembe vételére nem azzal a céllal került a törvénybe, hogy jogcímet szolgáltatson a bíróságnak az egyén perbeli rendelkezési jogának korlátozására, hanem éppen ellenkezőleg, **az egyén számára biztosít garanciális jogot** arra, hogy formális okból ne lehessen megfosztani a tisztességes bírói döntéshez való jogától. **A támadott döntés, és az általa felülvizsgált ítéletek, azzal, hogy keresetemet nem eredeti tartalma szerint bírálták el, korlátozták perbeli rendelkezési jogomat, megfosztottak a hatékony bizonyítás lehetőségétől, ezáltal sérült a tisztességes eljáráshoz való jogom.**

3.4 Keresetem kimerítésének hiánya. Az I. fokú ítélet a 13 05 07 kódszámú, „olajos víz” elnevezésű anyaggal kapcsolatban az FTSZV-t nem marasztalta, azonban az nem derül ki az ítéletből, hogy elfelejtett ítélezni, vagy elutasította keresetemet. Ténykérdés, hogy **a tárgyalás egyáltalán nem terjedt ki az olajos vízként nevesített anyagra** (ez a tárgyalási jegyzőkönyvekből egyértelműen kiderül), és **az ítélet indokolása sem. A szakértőt kirendelő végzésben sem tette fel a bíróság a szakértő felé a kérdést, hogy beletartozik-e az előkezelési szabadalom oltalmi körébe az „olajos víz”, ennek megfelelően a szakértő ezt a kérdést nem is vizsgálta.** Előzőeknek az volt az oka, hogy a szakértő kirendelésére 2009-ben került sor, míg az a tény, hogy az [REDACTED] az „olajos víz” után sem fizetett találmányi díjat, csak 2011-ben, a per utolsó I. fokú

²⁶ Megjegyzem, a felülvizsgálati eljárásban – végső kétségbeesésemben - becsatoltam két új szakvéleményt (dr. [REDACTED] Phd., környezetvédelmi igazságügyi szakértő, budapesti műszaki egyetemi docens szakvéleményét az „olajos iszap” fogalmának szabadalmak szerinti jelentését illetően, valamint az SZTNH szakvéleményét a javított jellemzővel kapcsolatban), azonban azokat a Kúria bizonyítékként nem, csak saját előadásaimként vehette figyelembe (a támadott ítélet indokolása alapján a Kúria egyébként teljesen figyelmen kívül hagyott minden olyan ténybeli és jogi előadást, amiket én a csatolt szakvéleményekből vett idézetek formájában a felülvizsgálati kérelmemben előadtam).

tárgyalásán derült ki. Az I. fokú ítélet - a bérártalmatlanítással kapcsolatban - maga is megállapítja 14. oldal 4. bekezdésében, hogy „... alperest a szerződés alapján ... a kezelt *folyékony veszélyes hulladék* után [is] terheli a díjfizetési kötelezettség”. Aligha lehet kétséges, hogy az **olajos szennyvíz „folyékony veszélyes hulladék”**,²⁷ ennek ellenére „olajos víz” vonatkozásában az I. fokú bíróság díjat nem ítélt meg, ítélete indokolásában pedig nem tért ki arra, hogy keresetemet elutasította-e az olajos vízzel kapcsolatban, és ha igen, milyen okból.

A támadott ítélet direkt módon nem foglalt állást a felülvizsgálati kérelmemben felvetett azon kérdésben, hogy nem történt ítélethozatal a jogerőssé vált I. fokú ítéletben az „olajos víz” vonatkozásában. Mindössze annyi található erről a kérdéstről az indokolásban, hogy **„Áttételesen tehát megállapította a szakértő, hogy [sem] az olajos víz [sem a szilárd halmazállapotú, olajjal szennyezett föld] mentesítése nem a szabadalom szerint történik.”**

Előzőek ellentétesek a Pp. 3. § (1) bekezdésével, és a kereset kimerítésére vonatkozó 213. § (1) bekezdésével. **Alkotmányjogi oldalról pedig a tisztességes eljáráshoz való jogomat abban a vonatkozásban sértik, hogy lényegében megtagadták tőlem a hatékony bírói jogvédelmet, mivel a perbe vitt jogaimról nem döntöttek teljes körűen.**

3.5 A bizonyítás felvételével kapcsolatos eljárási szabálysértések. Előrebocsátom, hogy teljes mértékben tisztában vagyok az Alkotmánybíróságnak azzal a több döntésében kifejtett álláspontjával, hogy „az Alkotmánybíróság nem vizsgálja ..., hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e.” (7/2013. (III. 1.) AB határozat) Ugyanakkor az Alkotmánybíróság a 44/1991. (VIII. 28.) AB határozatban a tisztességes eljárás feltételei közé sorolta „a bizonyítás mindenki számára azonos módját”, mint a „fegyverek egyenlősége” elvéből következő, „a perbeli pozíciók egyenlősége, mellérendeltsége”²⁸ érvényre juttatásának biztosítékát a bizonyítás körében. Azt is számtalan döntésben megfogalmazta az Alkotmánybíróság – elsődlegesen a bírói tevékenység törvénynek alávetettsége, és a jogállamiság követelményének vizsgálata körében -, hogy „A jogbiztonság szempontjából különösen fontosak az olyan jogszabályi rendelkezések, amelyek garantálják, hogy megfelelő alappal lehessen számítani a **törvény előírásait megtartó jogalkalmazói magatartásra**... (62/2006 (XI. 23.) AB határozat).

Az EJEB gyakorlatában is jól körüljárt kérdéskör, hogy mennyiben foglalkozik az EJEB a bizonyítással és a bizonyítékok mérlegelésével. Amellett, hogy fő szabályként elhárítja a bizonyítékok mérlegelését, „... a **bizonyítási eljárás módszereit vizsgálhatja**”. Ez történt pl. a Peric v. Croatia judgement of 27 March 2008, no. 34499/06 ügyben.²⁹ Megjegyzendő, hogy az EJEB nem zárkózik el még a mérlegelési kérdések vizsgálatától sem, a súlyosan önkényes vagy méltánytalan esetekben.³⁰

Fentiekre tekintettel álláspontom szerint a **bizonyítás felvételével kapcsolatos eljárási szabályok megsértése**, mivel sértheti a tisztességes eljárás követelményét, alappal kifogásolható alkotmányjogi panaszban. Az alábbiakban ilyen, a bizonyítás felvételével (tehát **nem a bizonyítékok mérlegelésével**) kapcsolatos súlyos eljárási szabálysértéseket veszem számba, amelyek peremben a – jogállam céljaként és feladatoként megfogalmazott – igazságos döntés meghozatalának akadályát képezték.

3.5.1 A szakértői bizonyítás elmaradása szakkérdésben A Pp. 177. § (1) bekezdése szerint „Ha a perben jelentős tény vagy egyéb körülmény megállapításához vagy megítéléséhez olyan különleges szakértelem szükséges, amellyel a bíróság nem rendelkezik, a bíróság szakértőt rendel ki.” Ez nem lehetőség, hanem kötelezettség a bíróság oldalán. A szakértői bizonyítás kötelezettsége álláspontom szerint levezethető az Alaptörvény X. cikk (2) bekezdésében foglalt azon tilalomból (is), mely szerint: „Tudományos igazság kérdésében az állam nem jogosult dönteni...”.

Amennyiben az anyagi jogerő-hatást félretéve a bíróság szükségesnek találta újra vizsgálni a szabadalmak tárgyi körét, azt kellett volna szakértői vizsgálat tárgyává tennie – tekintettel kereseti kérelmemre -, hogy a szabadalmak főigénypontjaiban meghatározott szárazanyag-értékek (0,2-10t% és 30-40t%) hogy viszonyulnak a keresetemben érvényesített folyékony és szilárd halmazállapot szerinti megkülönböztetéshez. Noha a bíróság kirendelt szakértőt, ezt nem tette a szakértői vizsgálat tárgyává. Amennyiben kereseti kérelmemtől eltérően az ítéletét az „iszap”/”föld”/”víz” megkülönböztetésre alapította, szakértőt kellett volna igénybe vennie abban a

²⁷ Az előkezelési szabadalom főigénypontja szerint annak oltalmi körébe **0,2 - 10 %** közötti szárazanyag tartalmú anyagok tartoznak. A szabadalom leírásában is **váltakozva olajos iszapként és olajos szennyvízként** szerepel a kiinduló anyag megnevezése.

²⁸ 75/1995 (XII. 21.) AB határozat

²⁹ Grád-Weller: id. mű 329. oldal 2. bekezdés

³⁰ Grád-Weller: id. mű 329. oldal 2. bekezdés

vonatkozásban, hogy az „olajos föld” és az „olajos víz” milyen megkülönböztető ismérvek alapján térnek el a szabadalmak szerinti értelemben vett „olajos iszap”-tól, e kérdés megválaszolására azonban a szakértő nem került kirendelésre és nem is adott választ.

Továbbá az Szt. 13. § (3) bekezdésére alapított igényemmel kapcsolatban nem tette szakértői bizonyítás tárgyává a bíróság, hogy a 30-40t% szárazanyag-tartalom mint megkülönböztető jellemző eltörlésével kiléptem-e a szabadalom tárgyi köréből vagy nem. Megjegyzem, én ezt jogi kérdésnek tekintem³¹, a bíróság azonban - nyilvánvalóan - nem ilyen értelemben fogta fel. Amennyiben a bíróság úgy ítélte meg, hogy az egyik *menyiségi* jellemző megváltoztatása egyben a (jellemzőtől megkülönböztetett) tárgyi kört (is) érinti, vagyis *minőségi* változást eredményez, ez egyben azt jelenti, hogy e kérdés a bíróság szemében szakkérdési szintre emelkedett, amelynek felderítéséhez jelen esetben talajtani-környezettechnológiai szakértelem lett volna szükséges, mellyel a bíróság nem rendelkezik. Ezért abban a bíróságnak szakértőt kellett volna igénybe vennie. Ez nem történt meg, ennek ellenére a bíróság keresetemet ezen a jogcímen (is) elutasította.

3.5.2 A szakvélemény és a magánszakvélemény ellentmondását a bíróság nem oldotta fel; a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettség elmulasztása. A Pp. 182. § (3) értelmében: „Ha a szakvélemény homályos, hiányos, önmagával vagy **más szakértő véleményével**, illetve a bizonyított tényekkel ellentétben állónak látszik, vagy helyességéhez egyébként nyomatékos kétség fér, a szakértő köteles a bíróság felhívására a szükséges felvilágosítást megadni.” A perbeli szakvélemény **ellentétes volt a korábbi találmányi perben készült szakvéleménnyel és a korábbi I. fokú ítélettel** (melyekre nemcsak a jogerő kérdésével kapcsolatban, hanem bizonyítékként is hivatkoztam), **valamint az általam beszerzett magánszakvéleménnyel is.** (Álláspontom szerint e panasszal a *mérlegelés körén kívül maradok*, az ellentét fennállása ugyanis ténykérdés, hiszen egyfelől a korábbi ítélet és azt megalapozó szakvélemény számomra kedvező volt, míg a jelen perben beszerzett szakvélemény alapozta meg a számomra kedvezőtlen döntést, másrésztől nyilván nem csatoltam volna számomra kedvezőtlen magánszakvéleményt.) **Az ellentmondásokat a bíróság nem oldotta fel**, annak ellenére, hogy én az ellentmondásokra ismételt, nagy terjedelemben rámutattam. Ez sértette a Pp. idézett 182. § (3) bekezdését. A **BH2012. 175** szerint (melyre mind fellebbezésemben, mind felülvizsgálati kérelmemben hivatkoztam): „A magánszakértői vélemény megállapításai alkalmasak lehetnek a perszakértő véleményének aggályossá tételére, bizonyító erejének lerontására, ezért ha az ellentétben áll a bíróság által kirendelt szakértő véleményével, **nem mellőzhető azok ütköztetésével az ellentmondások feloldásának megkísérlése, ennek eredménytelensége esetén pedig – a fél kérelme alapján ebben a körben további bizonyítási eljárás lefolytatása.**” A bíróság befogadta a magánszakvéleményt, de soha többet nem esett arról egyetlen szó sem az I. fokú tárgyalás során, a bíróság nem tett eleget a két szakvélemény közötti ellentmondások feloldására irányuló kötelezettségének. Nem tájékoztattott a bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdésének megfelelően arról sem, hogy a magánszakvéleményt nem fogadja el a perszakértő véleményét lerontó erejűnek, és e körben nem hívta fel a figyelmemet a további bizonyítás szükségességére/lehetőségére és a bizonyítási teherre. Ezért nem kértem újabb perszakértő kirendelését.

3.5.3 A bizonyítás teljes elmaradása a Ptk. 207. § (1) bekezdésével kapcsolatban; a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettség elmulasztása. A bíróság a Ptk. 207. § (1) bekezdését felhívva értelmezte a találmányi díjszerződéseket. Ennek során azonban **teljesen figyelmen kívül hagyta a Ptk. 207. § (1) bekezdésével kapcsolatban a törvényből és a bírói gyakorlatból folyó, a bizonyítandó tényekre vonatkozó követelményeket.** A 207. § (1) bekezdése értelmében: „A szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó *feltehető akarata*ra és az *eset körülményeire tekintettel* a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett.” A jogirodalomban és a bírói gyakorlatban ez a kérdéskör kimerítően tárgyalva van. Itt a **BH1994.128** számú döntésre utalok, mely *találmányi díjperben* kimondta: „A szerződés **aláírásában részt vevő személyek kihallgatásával, a megállapodás létrejöttét megelőző tárgyalásokon elhangzottak tisztázásával ... a döntést hozó személyek tanúkénti kihallgatása** után lehet csak ... megnyugtatóan állást foglalni.” Peremben **bizonyításra e körben egyáltalán nem került sor.** A Kúria e körben azzal indokol, hogy: „Nem lenne akadálya annak, hogy a hasznosító szabadalmas olyan hasznosítás után is vállaljon díjfizetési kötelezettséget, amelyre a szabadalom oltalmi köre nem terjed ki, azonban ilyen megállapodást a felperes nem bizonyított.” Ez az állítás annyiban valótlan, hogy fellebbezésemben és felülvizsgálati kérelmemben is kimerítő érvekkel támasztottam alá, mért **bizonyítja a korábbi első fokú ítélet, a korábbi perben készült szakvélemény, illetve a javított jellemző rendelkezésre bocsátásának ténye önmagában is**, hogy az én „gazdaságilag ésszerű”, feltehető akaratom a „széles”

³¹ Mivel a szárazanyag-tartalom egyértelműen a jellemzők között, és nem a tárgyi körben szerepel, ezért a szárazanyag-tartalom eltörlésével fogalmilag ki sem léphettem a tárgyi körből. Erre a későbbiekben visszatérek.

értelemben vett „olajos iszap” ártalmatlanításával kapcsolatos szerződéskötésre irányult. Azonban a bíróság szemében **saját ítélete még bizonyítékként is nyilvánvalóan semmi volt**. Annak elismerése mellett, hogy a bíróság hivatalból nem rendelhet el bizonyítást, **azonban a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási kötelezettségről és a bizonyítási teherről a feleket tájékoztatni köteles** (Pp. 3. § (3)). Az I. fokú bíróság e tekintetben **semmilyen figyelemfelhívással nem volt felém**, ilyen tájékoztatásnak a tárgyalási jegyzőkönyvekben nyomát sem lehet találni. Ezáltal a bíróság megfosztott a – további – bizonyítás lehetőségétől, pl. tanúbizonyítás felajánlásától.

A bizonyíthatatlanság hiánya miatt e körben azonban keresetem elutasításának nem lett volna helye: **„Ha a bíróság az előzetes tájékoztatási kötelezettségének nem, vagy nem teljes körűen tesz eleget, jogszerűen nem alkalmazhatja azokat a jogkövetkezményeket, amelyeket a törvény annak elmulasztásához vagy sikertelenségéhez fűz.”**³²

3.6 Indokolási kötelezettség megsértése

3.6.1 **Indokolási kötelezettség megsértése** A Pp. 221. § (1) értelmében „Az ítélet indokolásában röviden elő kell adni a bíróság által megállapított tényállást az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével, hivatkozni kell azokra a jogszabályokra, amelyeken a bíróság ítélete alapszik. Meg kell röviden említeni azokat a körülményeket, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, végül utalni kell azokra az okokra, amelyek miatt a bíróság valamely tényt nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte.”

Az Alkotmánybíróság 54/2001 (XI. 29.) AB határozatában hivatkozik a bírák jogállásáról szóló I. Európai Chartára, mely kiemeli, hogy a **bírói függetlenség nem jelent „felelőtlenséget”**: „A bíró köteles az ügyekben a törvények helyes alkalmazásán túl **„rendelkezésre állásáról” is tanúbizonyságot tenni**, vagyis az ügyek elbírálásához szükséges időn belül döntést hozni, amelyet **széleskörűen és alaposan, világosan meg kell indokolnia**.” Az EJEK több ügyben kialakított álláspontja szerint (mint arra az Alkotmánybíróság 7/2013. (III. 1.) AB határozatában hivatkozik): „a döntéssel szemben feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy **lényegi részeit a szükséges alaposséggal vizsgálja meg**, és erről a **vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot**.”

Peremben számos olyan kérdést felhoztam, ami „az ügy lényegi részét” képezte, amelyeket a bíróságok nem vizsgáltak meg, és ennek folytán azokkal kapcsolatban az ítéletekben vagy egyáltalán nem található indokolás, vagy az indokolás nem felel meg az ítélet indokolásával szemben a Pp.-ban, a szakirodalomban, a joggyakorlatban támasztott elvárásoknak, és a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban megfogalmazott alkotmányossági követelményeknek. **Perdöntő kérdésekben felvetéseimet a bíróságok rendre egyszerűen „nem írtnak” tekintették, mintha előadásra sem kerültek volna**. Különösen igaz ez a II. fokú eljárásra. Szempontomból a II. fokú eljárás olyan, mintha nem is került volna rá sor (amellett 2,5 millió forintomba került...). Az indokolási kötelezettség elmulasztásával kapcsolatos sérelmeim a következők:

(1) nem került megállapításra és megindokolásra, **mit jelent a bíróság szóhasználatában/értelmezésében a „föld” kifejezés**, és arra sem kaptam indokolást, hogy **milyen ismérvek alapján került megkülönböztetésre a „föld” a szabadalmakban használt „iszap” kifejezéstől**, noha ez annyira jelentős tényné lépett elő, hogy a keresetem e körben történt elutasítása kifejezetten erre a körülményre alapult; itt ismét megjegyzem, hogy az EWC-kódok meghivatkozása tartalmilag nem tisztázza ezt a kérdést, mert a KöM rendelet melléklete nem definiálja az abban használt kifejezéseket; azt is megjegyzem, hogy a szakvéleményre hivatkozás sem elégíti ki az indokolási kötelezettséget, mert a szakértő maga sem adott definíciót a „föld” jelentésére, sem az „iszaptól” való megkülönböztetésének tudományos szempontjaira; előadott indokaimra a bíróságok nem tértek ki, azokat nem cáfolták meg;

(2) a **„víz” mint ártalmatlanítandó anyag – a már írtak szerint – a tárgyalás anyagát nem képezte**, sem az I., sem a II. fokú ítélet arra nem terjedt ki az indokolásában, és a támadott ítélet sem tartalmaz értékelhető indokolást e vonatkozásban. Nem tekintem ugyanis a törvénynek megfelelő indokolásnak a Kúria ez irányú okfejtését, mely csak azt állapította meg, hogy a szakértő „**áttételesen**” nyilatkozott (a szakértő kirendelése ugyanis kizárólag a szilárd anyagokra szólt, így megállapításait kizárólag az általa vizsgált körben tette); különösen **sérelmezem, hogy egy kúriai döntés szakkérdésben való véleménynyilvánítást „áttételesen” lehetségesnek tart**. (A szakvélemény ilyen „kiterjesztő” értelmezése egyébként a szakértővel szemben is

³² A Polgári perrendtartás kommentárja (Complex Jogár, KJK-KERSZÖV, Budapest, 2005), idézve: Kiss Daisy: A polgári per titkai (hvgorac, Budapest 2009, 111. oldal).

aggályos, mert a szakértő a szakvéleményért felelősséggel tartozik, a véleménynek tehát nem lehet olyan jelentést tulajdonítani, amit a szakértő – vizsgálat hiányában – annak nem tulajdonít(hat)ott.);

(3) a javított jellemző rendelkezésre bocsátásával kapcsolatban mindössze megismételte a Kúria az I. fokú ítélet indoklásában foglalt azon állítást, hogy azzal én kiléptem az ártalmatlanítási szabadalom tárgyi köréből. **Nem indokolta meg azonban azt, hogy milyen jogi és/vagy szakkérdésbeli okból tekintette a módosítást a tárgyi körből való kilépésnek**, és nem cáfolta meg az én (az SZTNH Iparjogvédelmi Szakértő Testülete 5 tagú tanácsának szakvéleményével alátámasztott) megindokolt, jogi és szakkérdésre is kiterjedő álláspontomat, melyben kifejtettem, hogy (mért) nem történt túllépés;

(4) nem tartalmaz értékelhető indokolást a támadott ítélet abban a vonatkozásban, hogy a Ptk. 207. §-ának alkalmazása körében felhozott jogi és ténybeli indokaimat milyen okból nem vette figyelembe a bíróság; az, hogy a szerződés utalást sem tartalmaz arra, hogy a felek miként értelmezik a szabadalom főigénypontját, ugyanis nem kielégítő indokolás, egyrészt, mert az általam felhozott érveket nem cáfolja meg (nem adja okát pl. a korábbi I. fokú ítélet mint legalább bizonyíték elvetésének, noha mindkét fél állította, hogy a találmányi szerződések megkötésénél a korábbi ítéleteket vették alapul), másrészt nem ad számot arról, hogy a bíróság eleget tett-e a Ptk. 207. § (1) bekezdésének alkalmazásával kapcsolatos kötelezettségeinek (mint írtam, **nem** tett eleget). Annak pusztá kijelentése, hogy „nincs utalás” a szerződésben valamely, a szerződés lényeges kérdését képező körülményre, messzemenően nem pótolja a Ptk. 207. § (1) bekezdéséből folyó, **a feltehető szerződéses akarat vizsgálatára, az ügyletkötés körülményeinek tisztázására, stb. irányuló kötelezettséget** és nem indokolja a bizonyítás felvételének elmulasztását;

(5) sem a támadott ítélet, sem az általa felülvizsgált ítéletek egyetlen mondat indokolást nem szenteltek annak a kérdésnek, hogy az I. fokú eljárásban általam becsatolt, a perszakértő véleményével ellentétes **magánszakvéleményt a bíróság mért nem vette figyelembe**;

(6) az I. fokú eljárásban több, terjedelmes beadványban, majd fellebbezésem részletes indoklásában és egy külön, e kérdésnek szentelt beadványban nagy részletességgel **előadtam a perszakértő véleményével szembeni aggályaimat és kértem annak a bizonyítékok köréből való kirekesztését**.³³ Sem az I., sem a II. fokú ítélet egyetlen mondat erejéig nem foglalkozott több oldalt kitevő érveim cáfolatával, annak kijelentésén kívül, hogy a szakvéleményt „**aggálytalannak**” találta. Ezt nem tekintem sem eljárásjogi szempontból törvényes, sem alkotmányossági szempontból a tisztességes eljárás követelményét kielégítő indokolásnak, különös tekintettel arra, hogy a szakvélemény nyilvánvalóan ellentétben állt a korábbi találmányi perben beszerzett szakvéleménnyel, a korábbi ítélettel, az általam előterjesztett magánszakvéleménnyel, és a perben felmerült több adattal (amiket a beadványaimban részleteztem). (A felülvizsgálati eljárásban a szakvéleménnyel kapcsolatban észrevételek megfogalmazására már nem voltam jogosult).

3.6.2 Alkotmányjogi megfontolások. A már hivatkozott 7/2013. (III. 1.) AB határozatban az Alkotmánybíróság részletesen foglalkozott az indokolási kötelezettséggel. Hivatkozott az EJEB gyakorlatára, mely szerint „... szoros összefüggés mutatkozik az indokolási kötelezettség teljesítése, és a tisztességes eljáráshoz fűződő jogból fakadó azon alkotmányos igény között, hogy az **eljárásban a fél meghallgatást nyerve, azaz kérelmét a bíróság megvizsgálja...** Ennek oka az, hogy kizárólag a **kellő alapossággal indokolt bírói határozatból tűnhet ki, hogy az ügyet eldöntő bíróság ténylegesen figyelembe vette-e a felek által előterjesztett bizonyítékokat és érveket.**” Maga az Alkotmánybíróság pedig azt az álláspontot fogalmazta meg, hogy „... a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő **feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja és ennek értékeléséről határozatában számot adjon.**” Ehhez azt tenném hozzá, hogy az indokolásban való „számadásnak” a tényállásból okszerűen következőnek és valósnak, valamint érdeminek kell lennie (ezzel kapcsolatban a polgári bíróságok gyakorlata egyébként részletesen kimunkált). Nem elégtí ki az indokolási kötelezettséget a formális, tartalmatlan, jogilag téves vagy valótlan indokolás.

A jelen 3.6 pontban foglaltak egyenként is, és összességükben különösen alátámasztják azt az álláspontomat, hogy a per során **nem nyertem meghallgatást (nem a szó fizikai értelmében, hanem érdemlegesen; ez**

³³ Indokaim között elsődleges volt, hogy a szakértő részére az [REDACTED] által rendelkezésre bocsátott technológiáról (melyet a szakértő annak eldöntésére vizsgált, hogy arra ráolvashatók-e az ártalmatlanítási szabadalom igényponti jellemzői), az [REDACTED] utóbb (2010. április 28-án kelt beadványában) beismerte, hogy valójában ártalmatlanításra nem használja, az ártalmatlanítást a technológiában foglaltaktól eltérő hatósági engedélyben előírtak szerint végzi - tehát a szakértő soha nem kapta meg az [REDACTED] által valójában használt technológiai leírást, amelyről szakvéleményt kellett volna adnia.

egyik legjelentősebb sérelmem!), az ügy lényegét érintő jogi és ténybeli érveim nem kerültek alapos megfontolásra, és ha azokkal kapcsolatban a bíróság egyáltalán adott indokolást, az formális, valótlan tartalmú vagy (jogkérdésekben) törvénytört volt.

3.7 Felülvizsgálati kérelmemnek a Pp. 275. § (2) bekezdésébe ütköző elbírálása; hamis okirat bizonyítékként való figyelembe vétele

3.7.1 Alkalmazandó jogszabály, felülvizsgálati kérelmem és a támadott döntésben foglalt rendelkezés. A Pp. 275. § (2) bekezdése értelmében: „A Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül...”

Felülvizsgálati kérelmem nem irányult azon kérdés elbírálására, hogy az [REDAKT] a „szilárd” halmazállapotú anyagok ártalmatlanításánál alkalmazza-e az ártalmatlanítási szabadalom szerinti eljárást vagy sem, mivel ebben a kérdésben a jogerős ítélet nem foglalt állást. Ennek ellenére a támadott ítéletben a Kúria kimondta: „A szakértő ... kifejezetten értékelte, hogy a szilárd halmazállapotú olajos föld mentesítése nem a szabadalom alapján történik. Áttételezen tehát megállapította a szakértő, hogy [sem az olajos víz, s]em a szilárd halmazállapotú, olajjal szennyezett föld mentesítése nem a szabadalom alapján történik.” (8. oldal 2. bekezdés)

3.7.2 A kérdés előzményei. Az I. fokú bíróság a (16. mellékletként csatolt) szakértőt kirendelő végzésében egyebek közt a szakértő feladatává tette annak megállapítását, hogy az [REDAKT] a szabadalmakat hasznosította-e, és ha igen, milyen halmazállapotú anyagok ártalmatlanítása során. Az [REDAKT] a szakértő rendelkezésére bocsátotta egyebek között a 21/2007 számú technológiai utasítást, mint amelyet állítása szerint a „szilárd/földszerű” anyagok ártalmatlanítására használ. A szakértő szakvéleményében e dokumentum alapján tette a támadott ítélet fent idézett rendelkezésében hivatkozott megállapításait.

A szakvélemény elkészülte után észleltem, hogy a 21/2007 technológiai utasítás ártalmatlanításra alkalmatlan, „hamisítvány” abban az értelemben, hogy azt az [REDAKT] kizárólag a szakértő részére történő rendelkezésre bocsátás céljára „kreálta”. Érveimre tekintettel az [REDAKT] 2010. április 28-i beadványában beismerte, hogy „A technológiai utasítás lényegében alperes minőségbiztosítási tevékenységének része, tevékenységét a Felügyelőség által kiadott engedély alapján végzi.” – amely viszont alapvető jelentőségű kérdésekben eltér a 21/2007 technológiától. Maga a szakértő a 2010. március 8-i tárgyalási jegyzőkönyvben azt nyilatkozta, hogy: „... én az alperes által alkalmazott *tényleges* technológiát és a technológiai leírásban szereplő előírásokat nem vettem össze, nem végeztem ezek tekintetében ...ellenőrzést.” Az [REDAKT] előző magatartása kimerítette az 1978. évi IV. tv. 238. § (1) (c) pontjában szabályozott hamis tanúzás büntettének törvényi tényállását (a 2012. évi C. törvény 272. § (1) bekezdés (c) pontja szerint ugyanígy minősül ez a cselekmény). Előzőek alapján többször, nyomtatékosan kértem, hogy a szakvéleményt a bíróság zárja ki a bizonyítékok köréből. Ez nem történt meg³⁴.

Az I. fokú ítéletben a bíróság úgy fogalmazott: „... annak nincs jelentősége, hogy milyen a technológiai utasítás, hogy a *tényleges* ártalmatlanítás a technológiai utasítás szerint történik vagy sem...” (I. fokú ítélet 16. oldal 4. bekezdés). Hasonlóképpen, a II. fokú ítéletben – azon az alapon, hogy a szabadalmi oltalom nem terjed ki a „föld”/”földszerű” anyagra – kimondásra került: „Ezért az alperesnél alkalmazott technológiai leírás ... nem ügydöntő jelentőségű.” Tehát **sem az I., sem a II. fokú ítélet nem foglalt el semmiféle álláspontot abban a kérdésben, hogy az [REDAKT] alkalmazza-e az ártalmatlanítási szabadalom szerinti eljárást a „föld”/”földszerű anyagok” ártalmatlanítására, vagy sem, ebben a kérdésben sem I., sem II. fokon nem történt döntéshozatal. Kizárólag azért nem kifogásoltam felülvizsgálati kérelmemben a hamis okirati bizonyítékokra alapozott tényállás-megállapítást, mert a jogerős ítéletben a szakvéleményt csak abban a részében vette figyelembe a bíróság, amennyiben nem az [REDAKT] hamis okirat-szolgáltatására alapult.**

3.7.3 A támadott döntés vonatkozó rendelkezése. Az előzőekkel szemben, és a Pp. 275. § (2) bekezdésében foglaltak megsértésével, a Kúria – abbéli igyekezetében, hogy az „olajos víz”-re kétséget kizáróan ki nem terjedő jogerős ítélet hatályban tartásához (bármilyen gyenge) ürügyet találjon – a 3.7.1 pontban idézett ítéleti rendelkezésével lényegében, tartalmát tekintve, **felülbírált az I. és II. fokú ítéleteket, amelyek a *tényleges* hasznosítás vonatkozásában nem foglaltak állást, anélkül, hogy én ilyen értelmű kérelmet előterjesztettem volna. A támadott ítélet hivatkozott rendelkezése ez okból súlyosan sérti a Pp. 275. § (2) bekezdésében foglalt, a felülvizsgálati döntés terjedelmére vonatkozó korlátokat, ezáltal perbeli rendelkezési jogom megsértését valósítja meg.**

³⁴ Megjegyzem, a bíróság semmilyen jogi lépést nem tett az [REDAKT] részéről a hamis tanúzás büntettét nyilvánvalóan megvalósító eljárással kapcsolatban, szintúgy a jegyzőkönyvben beismert csalás büntettével kapcsolatban sem.

Továbbá a támadott döntés a 3.7.1 pontban idézett rendelkezésének második mondatával hamis bizonyítékra épülően állapította meg a tényállást. Ez messzemenően ellentétes a tisztességes eljárás követelményével, és sérti a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 2. § (2) bekezdésében foglalt azon kötelezettséget, mely szerint: „A bíróságok a jogalkalmazási tevékenységük során biztosítják a jogszabályok érvényesülését.” (Ugyanígy rendelkezett a korábban hatályos 1997. évi LXVI. törvény 2. § (2) bekezdése).

3.8 A jogok jóhiszemű perbeli gyakorlásával kapcsolatos kötelezettség érvényre juttatásának megsértése

3.8.1 Az [REDACTED] rendeltetésellenes, rosszhiszemű joggyakorlása a per során. A 3.7.2 pontban már előadtam, hogy az [REDACTED] a szakértő részére hamis okiratot szolgáltatott az ártalmatlanítási szabadalom szerinti eljárás hasznosítását illetően. Ezen túlmenően, az [REDACTED] a per során az ártalmatlanított mennyiségekre és az árbevételre vonatkozóan is folyamatosan változó adatokat szolgáltatott. A felülvizsgálati kérelmemnek (a 2012. október 30-án kelt beadvánnyommal javított) 9.10 pontjában táblázattal illusztráltam az árbevételre vonatkozó adatok tekintetében az [REDACTED] önellentmondó okirati bizonyítékait. Eszerint:

Év	2008. július 4-i beadvány (Ft)	2010. október 14-i beadvány (Ft)	2010. október 19-i beadvány (Ft)	2011. december 9-i beadvány (ítélet alapjául szolgáló adatok)
2005	128.106.457	131.435.000	61.374.769	Tételes adatok nincsenek, az I. fokú ítélet szerint alperes visszatért a 2008. július 4-i beadvány adataihoz (I. fokú ítélet 13. o. 3. bek.)
2006	118.949.824	125.008.000	35.624.668	
2007	90.404.171	95.591.000	47.846.054	

3.8.2 A bíróság mulasztása a jóhiszemű eljárás Pp. 8. § (1) bekezdésében foglalt elvének érvényre juttatásával kapcsolatban. Eltekintve most attól – az egyébként alapvető fontosságú körülménytől –, hogy az ilyen okiratokon alapuló ítélethozatal mennyiben tekinthető megalapozottnak, és szintén eltekintve a hamis tanúzás bűncselekményének e körben is felmerülő lehetőségétől, e helyütt azt teszem a panasz tárgyává, hogy az I. fokú bíróság semmilyen módon **nem szankcionálta az [REDACTED] folyamatos rosszhiszemű pervitelét**, nem szerzett érvényt a Pp. 8. §-ában foglalt rendeltetésszerű és jóhiszemű joggyakorlás követelményének. Különösen olyan esetben, ahol **minden bizonyíték az alperes birtokában van**, ezért jóhiszemű és együttműködő eljárása a felperes jogérvényesítésének alapvető feltétele, **a bíróság mulasztása különösen nagy súllyal veendő figyelembe.**

Tisztességtelen volt az eljárás fentiek szerint azért is, mert az I. fokú eljárásban a nyilvánvalóan rosszhiszemű joggyakorlásnak a bíróság **nem vette elejét**, az [REDACTED]-vel szemben egyetlen alkalommal sem alkalmazta a Pp. 8. §-ában foglalt szankciókat. E „megengedő” bírói magatartás mellett semmi nem ösztönözte az [REDACTED]-t, hogy tartózkodjon a perbeli hazugságoktól.

A 3.1-3.8 pontban foglaltakra tekintettel álláspontom az, hogy a támadott ítélettel lezárt eljárás velem szemben az „egyes részletek hiánya” miatt, „éppúgy, mint az összes részletszabály” be nem tartására tekintettel messzemenően „méltánytalan”, „igazságtalan” és „nem tisztességes” volt - az Alkotmánybíróság 6/1998. (III. 11.) AB határozatának megfogalmazásával élve.

IV. A TÁMADOTT ÍTÉLET ÉS AZ ÁLTALA FELÜLVIZSGÁLT ÍTÉLETEK ÉRDEMI ALAPTÖRVÉNY-ELLENESSÉGE AZ ALAPTÖRVÉNY XIII. CIKK (1) BEKEZDÉSÉVEL KAPCSOLATBAN

4.1 Elvi megjegyzések. Álláspontom szerint a támadott ítélet és az általa felülvizsgált ítéletek a tulajdonhoz való jogomat - az alábbiakban előadandók szerint - Alaptörvénybe ütközően sértik.

Az Alaptörvény XIII. cikk értelmében: „(1) Mindenkinnek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár. (2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése előtti, a jelenlegitől részben eltérő hatáskörei folytán – az általam fellelt döntések tanúsága szerint - nem vizsgálta a tulajdonhoz való jog egyedi bírósági döntéssel történő alaptörvény-ellenes megsértését. Relevánsak ugyanakkor a következő alkotmánybírósági álláspontok. A 21/1990 (X. 4.) AB határozatban kimondásra került, hogy az Alkotmány 13. § (2) bekezdése olyan

garanciális szabály, amely a tulajdonnak egyedi hatósági aktussal való elvonására is irányadó. Az 51/2009 (IV. 28.) AB határozatban kimondásra került, hogy „A tulajdonhoz való jognál az Alkotmány az egyén cselekvési szabadságának anyagi alapját **védi a közhatalmi beavatkozással szemben.**” Kimondásra került (a 35/2010. (III. 1.) AB határozatban), hogy „... az Alkotmány 13. §-a a tulajdonhoz való jogot az állammal szemben biztosítja...”, ugyanakkor az Alkotmánybíróság a 7/2006. (II. 22.) AB határozatban azt is kimondta, hogy „... a tulajdonkorlátozás vagy tulajdonelvonás gyakran **közvetlenül más magánszemély javára szól...**”. Végül a 3157/2013 (VII. 24.) AB végzés a tulajdonhoz való jog sérelmével kapcsolatban előterjesztett alkotmányjogi panasz visszautasításával kapcsolatban kimondta, hogy „A panaszosnak ki kellett volna mutatnia, hogy az alkalmazott jogszabály, vagy **bírói értelmezése sérti a tulajdonhoz való alapvető jogát.**” Az előzőekből arra a következtetésre lehet jutni, hogy az alkotmányos tulajdonvédelem alkotmányjogi panasz formájában a bírósági döntéssel mint egyedi közhatalmi aktussal szemben alappal kérhető akkor is, amikor az más „magánfél” javára történik, amennyiben az törvénysértő jogszabály értelmezésen alapul. **Ez következik egyébként az alkotmányjogi panasz előterjesztésének az Abtv. 27. §-ában meghatározott feltételeiből is.**

4.2 A találmányi díjhoz való jog az alkotmányos tulajdonvédelem körébe esik. Az Alkotmánybíróság a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatában kimondta, hogy az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat. A 17/1992. (III. 30.) AB határozatában az Alkotmánybíróság kimondta, hogy az alkotmányos tulajdonvédelem minden dologi jellegű vagyoni jogra kiterjed. A 40/1997. (VII. 1.) AB határozatban kimondásra került, hogy az Alkotmánybíróság utóbb ezt az oltalmat **az eredetileg védett dologi jellegű vagyoni jogokon túl is kiterjesztette**³⁵. **A találmányi díjhoz leginkább közelítő körben a 664/B/2009. AB határozatban a hallgatói jogviszony keretében a hallgató által létrehozott szellemi alkotással kapcsolatos vagyoni jogokat is az alkotmányos tulajdonvédelem keretei közé eső jognak fogadta el az Alkotmánybíróság.**

Az Alkotmánybíróság gyakorlata összhangban van az EJEB gyakorlatával, amely az Emberi Jogok Európai Egyezségokmánya Első kiegészítő jegyzőkönyvének 1. cikkének hatálya alá tartozónak minősíti a jogosan elvárt bevételt, amelyetől az érintett elesett.³⁶

A szolgálati találmány feltalálójának találmányi díjhoz való jogát az Szt. 13. §-a alapozza meg. A következő releváns rendelkezéseket idézem:

„(1) A szolgálati találmány értékesítése esetén a feltalálót találmányi díj illeti meg, ha a) a találmányt szabadalom védi, az értékesítés megkezdésétől a végleges szabadalmi oltalom... megszűnéséig; (2) A szolgálati találmány értékesítésének kell tekinteni

a) a találmány hasznosítását (19. §)...

(3) ... A találmányi díj iránti igényt nem érinti, ha a termékben vagy az eljárásban egy vagy több igényponti jellemzőt a feltaláló által rendelkezésre bocsátott javított jellemzővel helyettesítettek.

(4) Találmányi díjat a munkáltató ... köteles fizetni....

(6) A feltaláló díjazására a munkáltatóval ... kötött szerződése - a találmányi díjszerződés - az irányadó.

Az, hogy a szabadalmakat az [REDACTED] a perbeli időszakban találmányi díjfizetést módon hasznosította, nem képezte vita tárgyát a felek között. A többi törvényi előírással az alábbiakban foglalkozom.

Álláspontom szerint a fentiekből az következik, hogy a találmányi díjhoz való jogom az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdéséből folyó alkotmányos tulajdonvédelem körébe esik.

4.3 A találmányi díjhoz való jog alkotmányjogi szempontból releváns védelemi kérdései. Az Alkotmánybíróság a már hivatkozott 64/1993. (XII. 22.) AB határozatban kimondta, hogy az Alkotmány a tulajdonjogot, mint az egyéni cselekvési autonómia hagyományos anyagi alapját részesíti alapjogi védelemben. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme tehát mindig konkrét, függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, a korlátozás módjától is, illetve az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonjogba más és más.

A konkrét esetben a találmányi díj, mint alkotmányos tulajdonvédelmet élvező vagyoni jog lényegi tartalmával és az ebből folyó, alkotmányjogilag elvárható védelemmel kapcsolatban a következőket adom elő. Szolgálati találmányok esetében a szabadalmasi minőség elválik a feltaláló személyétől. Ezzel az

³⁵ Pl. a 33/1993. (V. 28.) AB határozattal a társasági jog kisebbségvédelmi jogintézményére, az 1524/B/1992. AB határozattal az üzletrészhez kapcsolódó jogokra, a 40/1997. (VII. 1.) AB határozattal a tervezői tevékenységből eredő rendszeres jövedelmekre, a 482/B/2002. AB határozatban a szerzői jogokra.

³⁶ Grád-Weller: id. mű 696. o.

elválasztással azt értékeli a jogalkotó, hogy a feltalálónak munkaviszonyból folyó kötelezettsége volt a találmány körébe eső megoldás kidolgozása, és ezt (általában) a munkáltató eszközeivel, költségére és munkaidőben vitte véghez. Szolgálati találmány esetén ezért a feltalálót a találmánnyal (majd szabadalmaztatása esetén a szabadalommal) kapcsolatban megillető személyhez fűződő és vagyoni jogok megoszlanak a munkáltató és a feltaláló között. A feltalálót megilletik a személyhez fűződő jogok. A szabadalomhoz kapcsolódó vagyoni jogok, beleértve már magát a szabadalmi igényt is - fő szabály szerint - a munkáltatót illetik meg, ezáltal maga a jogszabály korlátozza a feltaláló vagyoni jogait. **Ezt a korlátozást éppen az teszi arányossá, azaz alkotmányjogilag jogszerűvé, hogy a feltaláló kompenzációt kap találmányi díj formájában.**

Bár az Szt. a szolgálati találmány feltalálójának és a munkáltatónak a viszonyát polgári jogi jogviszonyként szabályozza, **nem lehet eltekinteni attól, hogy a szolgálati találmány munkaviszony keretében jön létre.** A munkaviszonnyal kapcsolatban pedig az Alkotmánybíróság egyebek közt a 256/D/2007. AB határozatban megállapította, hogy: "A munkajog ...'védelmi jog': [a munkaviszonyban] a munkavállaló **a kötelem másik alanyával szemben gazdaságilag lényegesen gyengébb, kiszolgáltatott helyzetben van...**". Ennek megfelelően – a szabályozás alapvető polgári jellege mellett – nem hagyható figyelmen kívül az a körülmény, hogy a munkavállaló kiszolgáltatott helyzete miatt **fokozott védelemre szorul**, egyebek között a munkaviszony keretében megalkotott szabadalmaztatható találmányhoz kapcsolódódó, őt megillető jogok körében is, beleértve a találmányi díjhoz való jogot.

Hivatkozom az Alaptörvény 28. cikkére, mely szerint a bíróságoknak a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az **Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.** Az Alaptörvény értelmezésekor pedig – az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint – tekintettel kell lenni a **Nemzeti Hitvallásra**, mely egyebek között kimondja: „Valljuk, hogy a közösség erejének és minden ember becsületének alapja a **munka, az emberi szellem teljesítménye.**” Ezért a feltalálónak (a szabadalmas munkáltatóval szembeni) védelme körében figyelemmel kell lenni arra a mellőzhetetlen körülményre, hogy **a találmányi díj szabályozásának elvi alapja az a megfontolás, hogy - a közösség működésének alapját képező - munka és szellemi teljesítmény a feltaláló erőfeszítésének eredménye.**

4.4 Tulajdonhoz való jogom korlátozása. Tulajdonjogom sérelmét a találmányi díjhoz fűződő jogom korlátozásában jelölöm meg, azáltal, hogy a támadott ítélet (1) az Szt. szabályait megsértve értelmezte a szabadalmak tárgyi körét; (2) értelmében **nem alapíthatok találmányi díjigényt az Szt. 13. § (3) bekezdésében foglalt, a javított jellemző rendelkezésre bocsátásáról szóló rendelkezésre;** (3) a korábbi jogerős ítéletből folyó szerzett jogomat sérti; (4) a találmányi díjszerződésekből folyó szerzett jogaimat sérti.

Előzőekkel a bíróságok megfosztottak engem a törvényben számomra alanyi jogként biztosított, illetve a korábbi jogerős ítélet és az annak alapján megkötött találmányi díjszerződések folytán engem szerzett jogként megillető találmányi díjnak egy jelentős részétől (nagyságrendileg kb. 55 millió forinttól, a kereseti követelés összegét figyelembe véve).

4.5 Tulajdonhoz való jogom korlátozása az Szt.-nek a szabadalom tárgyi körére vonatkozó szabályai törvénysértő értelmezése folytán.

Az Szt.-nek a szabadalmi oltalom terjedelmére vonatkozó szabályait a 24. § tartalmazza, mely szerint:

- „(1) A szabadalmi oltalom terjedelmét az igénypontok határozzák meg. Az igénypontokat a leírás és a rajzok alapján kell értelmezni.
- (2) A szabadalmi oltalom az olyan termékre vagy eljárásra terjed ki, amelyben az igénypont összes jellemzője megvalósul.
- (3) Az igénypontok tartalmát nem lehet kizárólag szó szerinti értelmükre korlátozni; az igénypontoknak azonban olyan jelentést sem lehet tulajdonítani, mintha azok csupán iránymutatást adnának szakember számára az oltalmazni kívánt találmány meghatározásához.”

Az Szt. továbbá a következő releváns szabályokat tartalmazza a szabadalmaztathatóság feltételeként, valamint a szabadalmi igénybejelentés tartalmával kapcsolatban:

- „2. § (1) Új a találmány, ha nem tartozik a technika állásához.
- (2) A technika állásához tartozik mindaz, ami az elsőbbség időpontja előtt írásbeli közlés, szóbeli ismertetés, gyakorlatbavétel útján vagy bármilyen más módon bárki számára hozzáférhetővé vált.
- 60. § (1) A szabadalmi bejelentésben olyan módon és részletességgel kell feltárni a találmányt, hogy azt szakember a leírás és a rajz alapján meg tudja valósítani.”

Az idézett szabályok együttes értelmezéséből következik az a bírói gyakorlatban és az SZTNH gyakorlatában megfogalmazott oltalmi-kör értelmezési szabály, mely szerint **a szabadalom oltalmi körének értelmezését a szakember (Szt. 60. § (1) szemszögéből kell végrehajtani, oly módon, hogy a szakember „kötelező tudásának” forrásaként az elsőbbség napján hozzáférhető technika állását (Szt. 2. § (2) bekezdés) kell tekinteni.**

A jogszabályi környezetnek a „technika állásához tartozás” szempontjából annyiban (lett) volna jelentősége, amennyiben az „iszap”, vagy az „olajos iszap” fogalmát jogszabály vagy egyéb normatív szabályozó eszköz definiálta **az elsőbbség időpontjában.**³⁷ Az előzőek alapján leszögezhető, hogy **a KöM rendelet – mely fogalom-meghatározást egyébként nem tartalmazott – nem volt figyelembe vehető a szabadalmak tárgyi köre értelmezésénél, mivel a szabadalmi elsőbbség időpontját több mint 10 évvel követően került kihirdetésre.** Az a megkülönböztetés – „olajos föld/iszap/víz” –, amelyre a bíróság keresetem döntő részbeni elutasítását alapította, a KöM rendelettel vált a magyar jogrendszer részévé, az európai uniós csatlakozásból folyó jogharmonizációs, stb. kötelezettségek részeként. Ezért törvénysértő volt a KöM rendelet mellékletét képező EWC-katalógus kategorizálását elfogadva kirekeszteni a szabadalmak tárgyi köréből a „földet”/„földszerű anyagot” és a „vizet”, hiszen ezáltal a bíróság „visszamenőleges hatállyal” alkalmazott egy jogszabályt az oltalmi kör megállapításánál.

Megjegyzem, hogy ugyancsak a fenti szempontokra figyelemmel kellett volna a bíróságnak értelmeznie saját, a korábbi találmányi perben hozott ítéletét. A korábbi II. fokú ítélet meghozatalát hat (6) évvel követte a KöM rendelet kihirdetése. Nyilvánvalóan a korábbi jogerős ítéletben a bíróság sem értelmezhetette az „olajos iszap” fogalmát abban a leszűkítő értelemben, mint amit – a KöM rendeletben foglalt kategória-besorolásokra tekintettel – a jelen ügyben elfogadott.

4.6 Tulajdonhoz való jogom korlátozása szerzett jogaim sérelme folytán.

A szerzett jogok sérelme a jelen ügyben igen komplex témakör, mely egyrészt a korábbi találmányi perben hozott ítéletekhez fűződő anyagi jogerő - a tisztességes eljárás megsértése szempontjából már elemzett - kérdését, másrészt pedig az Szt. 13. §-a és a (korábbi találmányi perben hozott, jogerős ítélet alapján megkötött) találmányi díjszerződésekkel létrejött jogviszonyokba való bírói (közhatalmi) beavatkozás kérdését foglalja magában.³⁸

4.6.1 A szerzett jogok az Alkotmánybíróság gyakorlatában. Az Alkotmánybíróság a szerzett jogok védelmével kimerítően foglalkozott, döntően a jogállamiság elvéből folyó jogbiztonság követelményével és a jogerő kérdésével összefüggésében. A 9/1992 (I. 30.) határozatban kimondásra került, hogy: **„Az anyagi igazságosság és a jogbiztonság követelményét a jogerő intézménye hozza összhangba - ... a jogbiztonság elsődlegessége alapján.... A jogbiztonság megköveteli a megszerzett jogok védelmét, a teljesedésbe ment vagy véglegesen lezárt jogviszonyok érintetlenül hagyását, a múltban keletkezett tartós jogviszonyok megváltoztathatóságának alkotmányos szabályokkal való korlátozását. Kivétel ez alól az elv alól csak akkor engedhető meg, ha azt a jogbiztonsággal konkuráló más alkotmányos érdek elkerülhetetlenné teszi, és ezzel nem okoz céljához képest aránytalanul nagy sérelmet.”** A 11/1992. (III. 5.) AB határozatban kimondásra került, hogy **„A [jog és a] jogviszonyok visszamenőleges megváltoztatására csak igen korlátozott lehetőség van.”**

Az Alkotmánybíróság meghatározta a szerzett jogok fogalmát is. Eszerint: **„[A]z alkotmányos védelmet élvező 'szerzett jogok' a már konkrét jogviszonyokban alanyi jogként megjelenő jogosultságok, illetőleg azok a jogszabályi 'igérvények' és várományok, amelyeket a jogalkotó a konkrét jogviszonyok keletkezésének lehetőségével kapcsol össze.”** (731/B/1995. AB határozat)

4.6.2 Szerzett jogaim a korábbi I. fokú, jogerőre emelkedett ítélet alapján. A jelen esetben a korábbi I. fokú, jogerőre emelkedett ítélet már meghatározta – **az alperes akkori kétségbe vonhatatlan egyetértése alapján!** – **az anyagoknak azt a körét, amelyeknek ártalmatlanításából elért árbevétel után a találmányi díj engem megillet.** Döntése szerint ezek az anyagok „tetszőleges nedvesség, illetve szárazanyag tartalmú olajos hulladékok”, részletesebben „híg, vizes fázisú anyagok, zagyok, folyós és sűrű iszapok, földszerű konzisztenciájú anyagok”. Ennek folytán az **Szt. 13. § (1) bekezdéséből, mint „jogszabályi ígérvényből”** folyó találmányi díjhoz való absztrakt alanyi jogom **a jogerős ítélet által már egyszer konkretizált**

³⁷ Az iszap vonatkozásában ilyen szabályt magyar szabvány (MSZ 14043-2:1979) megfogalmazott, azonban az a perben egyáltalán nem került vizsgálatra.

³⁸ A 3062/2012 (VII. 26.) AB határozatban az Alkotmánybíróság szintén ezen megkülönböztetés szerint haladva vizsgálta bizonyos, jogszabályban biztosított alanyi jogon alapuló, közhatalmi döntéssel (az adott esetben: közigazgatási határozattal) megerősített, szerződéses viszonyokba való jogalkotói beavatkozás alkotmányosságát.

formában megerősítést nyert, mégpedig annak az anyagcsoportnak a félreérthetetlen meghatározása mellett, melynek vonatkozásában ez a jog engem megillett. Ez a jog álláspontom szerint alkotmányjogi értelemben „szerzett jognak” minősül – azzal a tartalommal, amint azt a korábbi I. fokú ítélet meghatározta.

A támadott ítélet ezzel szemben kirekesztette a találmányi díjigény alapját képező árbevételek köréből az „olajos föld” és az „olajos víz” ártalmatlanításából származó alperesi árbevételt, azon az alapon, hogy „... - elfogadva a felperesnek azt az álláspontját, amely szerint a jogerős ítélet által érintett díjfizetési időszak tekintetében **minden halmazállapotú termék vonatkozásában díjfizetésre kötelezte** a bíróság az alperest..., **az alperes a hasznosítási időszak alatt bármikor módosíthatja jogi álláspontját** és helyezkedhet arra a meggyőződésre, hogy a szabadalom főigénypontjának megfelelően kizárólag az olajos iszap halmazállapotú szennyeződés tekintetében hasznosított találmányok után köteles díjat fizetni.” (támadott ítélet 7. o.)

A 3.2 pontban már részletesen foglalkoztam az anyagi jogerő megsértésével, mint az eljárás tisztességtelenségét érintő kérdéssel. Az anyagi jogerőnek másik, ezen 4.6 pontban kifejtett vetülete a szerzett jogokat megalapító hatása. A már előadottak szerint az anyagi jogerő részben az érintettek, részben a későbbiekben eljáró hatóságok (beleértve a bíróságokat) felé bír hatással, egyrészt negatív, másrészt pozitív irányban. Ami a feleket illeti, a Pp. 229. § (1) bekezdése értelmében „A keresettel érvényesített jog tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy ugyanabból a tényalapról származó ugyanazon jog iránt ugyanazok a felek - ideértve azok jogutódait is - egymás ellen új keresetet indíthassanak, vagy **az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben egyébként vitássá tehessék (anyagi jogerő).**” (a jogerő negatív iránya). Ami a jogerős döntés pozitív irányát illeti, az érinti a feleket és harmadik személyeket (beleértve a bíróságokat is), és hatása „... abban áll, hogy a **felek, a bíróság és más hatóságok egyrészt kötve vannak az anyagi jogerőhöz, másrészt a jogerős határozat tartalmát irányadónak kell tekinteniük.**”

A korábbi találmányi perben született egy jogerős ítélet, amely részletesen felsorolta, hogy az [REDACTED] mely anyagok ártalmatlanítása után (volt) köteles részemre találmányi díjat fizetni. A korábbi jogerős ítélet a régi Szt. és a korábbi találmányi per idején hatályos, a szolgálati találmány feltalálójának díjazásáról szóló MT. rendelet alapján engem megillető alanyi jogot „szerzett jogként” megerősítette és konkretizálta annak tartalmát illetően. Nekem **nem volt dolgom** olyan értelmű megkülönböztetésekkel tisztában lenni, mint amire a Kúria a fentiek szerint hivatkozott (hogy ti. az a per mire irányult, mire nem, és annak van-e, és milyen jelentősége). **Kötelességem volt** viszont a jogerős ítéletet irányadónak tekinteni. **Jogom volt** ugyanakkor arra számítani, hogy ezt az ítéletet mind az FTSZV, mind a bíróságok a későbbiekben szintén irányadónak tekintik, és az FTSZV-t illetően, hogy azt többé vitássá tenni nincs joga. Mindez következik azokból a megfontolásokból, amelyeket az Alkotmánybíróság – egyebek között – a 9/1992 (I. 30.) AB határozatban kifejtett.

E panasz alapjául szolgáló per során az [REDACTED] maga is többször kifejezetten elismerte, hogy a találmányi díjszerződéseket a korábbi találmányi per ítéletére alapítottan kötötte. Ennek ellenére – amennyire egymásnak folytonosan változó közlései alapján megállapítható – az derült ki, hogy a szilárd („földszerű”) anyagok vonatkozásában már a korábbi jogerős ítélettel lezárt időszaktól (1995-től), az „olajos víz” tekintetében pedig 2001-től eltért attól az anyag-körtől, amelynek vonatkozásában a korábbi jogerős ítélet díjfizetési kötelezettséget állapított meg részére. Erre az anyagi jogerőhatás folytán nem volt joga, és a bíróságok az [REDACTED] ezen eljárásához nem adhattak volna velem szemben az [REDACTED]-nek jogvédelmet szerzett jogaimat megsértve. Amennyiben mégis megtették, **ez a tulajdonhoz való, Alaptörvényben biztosított, a korábbi jogerős ítélettel megerősített szerzett jogom alaptörvény-ellenes korlátozása.**

4.6.3 Szerzett jogaim a találmányi díjszerződések alapján: *pacta sunt servanda.*

(a) *Alkotmányjogi megfontolások.* Az Alkotmánybíróság – korábbi, a jelenlegitől részben eltérő hatáskörei folytán – a szerződéses viszonyokba való közhatalmi beavatkozással elsődlegesen a jogalkotással kapcsolatban foglalkozott, de ez az a terület, ahol – értelmezésem szerint - az alkotmányos elveket alapvetően éppen a polgári jog általános elveire figyelemmel alakította ki. Ezért a szerződéses kapcsolatokba történő egyedi bírói döntésekkel való beavatkozásra az eddigi alkotmánybíróági gyakorlat lényegében azonos tartalommal alkalmazható.

Az Alkotmánybíróságnak a szerződéses szabadságra és annak korlátozását megvalósító, a fennálló szerződéses kapcsolatokba való közhatalmi beavatkozásra vonatkozó gyakorlata kiinduló pontját az Alkotmány 9. § (1) bekezdése képezte, mely kimondta (egyebek között), hogy Magyarország gazdasága piacgazdaság. A 27/2013. (X. 9.) AB határozat értelmében az a tény, hogy a 2012. január 1-jén hatályba lépett Alaptörvény az Alkotmány 9. § (1) bekezdésében megfogalmazott piacgazdaságra utalást kifejezett módon nem tartalmazza, nem jelenti azt, hogy a szerződési szabadság - amely jellegénél fogva szoros

kapcsolatban áll a vállalkozás szabadságával is - ne élvezné a továbbiakban az Alaptörvény védelmét, azaz a szerződéses szabadság továbbra is alkotmányos védelem alatt áll az Alaptörvény M. cikke alapján.

Az Alkotmánybíróság 13/1990. (VI. 18.) AB határozatában a szerződéses szabadságot önálló alkotmányos jogként (de nem alapjogként) határozta meg. Mint ilyen, a 66/1995. (XI. 24.) AB határozat értelmében „... az Alkotmány 70/A. §-a, 2. § (1) bekezdése és az 54. § (1) bekezdése közvetítésével kapcsolódik be az alkotmányos védelembe, ennek megfelelően korlátozása akkor alkotmányellenes, ha az "önkéntes", azaz "indokolatlan", vagyis nincs ésszerű oka, mert ilyenkor sérti az emberi méltósághoz való jogot, hisz az ilyen esetben bizonyosan nem kezelték az érintetteket egyenlő méltóságú személyként, s nem értékelték mindegyikük szempontjait hasonló figyelemmel, körütekintéssel és méltányossággal.”

Ami a fennálló szerződésekbe való beavatkozás mint a szerződéses szabadság korlátozását illeti, a polgári jog általános elvei alapján az Alkotmánybíróság kimondta a következőket: „... a tartós jogviszonyok jogszabállyal történő alakítására a "clausula rebus sic stantibus" tételének alkalmazásával kerülhet sor. Eszerint a jogalkotó - akárcsak a bíróság - akkor jogosult a fennálló és tartós szerződési jogviszonyokat módosítani, ha a szerződéskötést követően beállott valamely körülmény folytán a szerződés változatlan tartalommal történő fenntartása valamelyik fél lényeges jogos érdekét sérti, a körülményváltozás nem volt ésszerűen előre látható, továbbá, ha az túlmegy a normális változás kockázatán.”

Súlyt helyez az Alkotmánybíróság a *bizalmi elemre*, amely álláspontja szerint a tartós jogviszonyokban még inkább hangsúlyozódik, „... a bizalmi elv alapján eljáró személyek, szerződő felek fokozott védelme előtérbe kerül.”

A 1122/B/1996. AB határozatban az Alkotmánybíróság az *egyenértékűség elvére* is kitért, mikor kimondta, hogy „... a szerződéses jogviszony szabályozásakor a jogalkotónak tiszteletben kell tartania a polgári jognak a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás egyenértékűségével kapcsolatos elvét.”

A 327/B/1992. AB határozat, amellyel, hogy hangsúlyozta: közvetlenül a szerződési szabadságra, mint alkotmányos jogra az alapvető jogok megsértéséhez hasonló alkotmánysérelem nem alapozható, kimondta azt is, hogy „... az alkotmánysértés megállapításához az kell, hogy a szerződési szabadsággal (mint absztrakt joggal) szoros kapcsolatban álló, a szerződési szabadságot megvalósító, magában foglaló alapvető jog vagy alkotmányos intézmény sérelme is megvalósuljon.” Például a 108/B/2010. AB határozatban a szerződéses szabadság védelmét a *tulajdonhoz fűződő jog sérelmével összefüggésben* vizsgálta az Alkotmánybíróság.

Az előzőek közvetlenül alkalmazhatók a jogalkalmazásban is, azaz az egyedi jogviszonyokba való közhatalmi/bírói beavatkozásra.

(b) *Polgári jogi alapok.* „A polgári jogban az igazságosság elvei a szinallagma (egyenértékűség), a szerződések megtartása (bizalmi elv) és a tisztesség.”³⁹

A szerződési szabadság elvét a Ptk. 200. § (1) bekezdése rögzíti, eszerint a szerződés tartalmát a felek szabadon állapíthatják meg, a szerződésekre vonatkozó rendelkezésektől egyező akaratú eltérhetnek, ha jogszabály az eltérést nem tiltja. A szerződéses kapcsolatokban alapvető elv a szerződések megtartása (*pacta sunt servanda*), amelynek bírói beavatkozással történő áttörésére a lehetőséget a Ptk. 241. §-a teremti meg (*clausula rebus sic stantibus*), amelyre a tartós jogviszonyokkal kapcsolatban, akkor van mód, ha a szerződéskötést követően beállott körülmények folytán a szerződés valamelyik fél lényeges jogos érdekét sérti.

A Ptk. 207. § (1) bekezdése szól a szerződéses nyilatkozatok (egyebek között bíróság általi) értelmezéséről. Eszerint a szerződéses nyilatkozatokat úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett.

(c) *A panasszal érintett ügy tényei.* A jelen panasz alapját képező perben keresetem elsődleges jogalapja a találmányi díjszerződések [REDACTED] általi megszegése volt. Írásbeli díjszerződések az 1997-2005 évek vonatkozásában álltak fenn, mivel az ezt megelőző, és az ezt követő időszakban az [REDACTED] – a jogszabály rendelkezése ellenére – megtagadta az írásbeli szerződés megkötését. A bíróságok akként foglaltak állást, hogy 2006. január 1-től szóban vagy ráutaló magatartással jöttek létre a találmányi díjszerződések. Az első írásbeli éves díjszerződést az [REDACTED] fogalmazta, ezt követően a szerződések évente azonos tartalommal kerültek aláírásra, külön tárgyalás nélkül. A szerződések rendkívül egyszerűek voltak, lajstromszám szerinti megjelöléssel felhívták a perbeli szabadalmakat, melyek hasznosításával elért árbevételt jelölték meg a találmányi díj alapjául, meghatározták a díj mértékét, és az [REDACTED]-t elszámolás átadására kötelezték.

³⁹ Kiss Daisy: id. mű 87. oldal

A szerződésre alapított szerzett jogok megítélésével kapcsolatban alapvető jelentőségű, hogy a per során én többször **előadtam, hogy a találmányi díjszerződéseket – és ez a legnagyobb hangsúllyal emelendő ki! – a korábbi találmányi díjper ítéletére alapítottam. Nem elhanyagolandó körülmény, hogy ugyanezen kijelentést tette több alkalommal az [REDACTED] is.** Az [REDACTED] azonban – jelen perbeli álláspontja szerint – a korábbi ítéletekből csak az „olajos iszap” kifejezést tekintette (azonban az ottani szövegkörnyezetre tekintet nélkül) irányadónak, az annak tartalmát meghatározó ítéleti rendelkezést (nyilvánvalóan rosszhiszeműen) figyelmen kívül hagyta. Az [REDACTED] egyéni álláspontjától függetlenül kétségsbe vonhatatlan tény, hogy a **korábbi jogerős ítéletekben egyértelműen nevesítésre került azon anyagok köre, amelyekre az [REDACTED]-t találmányi díjfizetési kötelezettség terheli.** Ez a kör – a többször előadottak szerint – „tetszőleges nedvesség, illetve szárazanyag tartalmú olajos hulladékokat” jelentette, részletesebben a „híg, vizes fázisú anyagokat, zagyokat, folyós és sűrű iszapokat, földszerű konzisztenciájú anyagokat”.

(d) *Alkotmányjogi jogsérelmeim.* Amennyiben a bíróság a felek egybehangzó kijelentése szerint a díjszerződések alapjául szolgáló korábbi, jogerőre emelkedett ítéletben foglalt, az előző bekezdésben idézett tartalmú „olajos iszap” fogalom meghatározást figyelmen kívül hagyta, egyben figyelmen kívül hagyta a felismerhető szerződési akaratot is. Ez szempontból **ésszerű indokkal alátámasztható nem volt, tehát önkényes volt,** és mint ilyen – a 66/1995. (XI. 24.) AB határozat értelmében –, **sérti az emberi méltósághoz való, az Alaptörvény II. cikkében biztosított jogomat, hiszen nem kezeltek az [REDACTED] vel – amelynek javát az anyag-kör átértelmezése szolgálta – „egyenlő méltóságú személyként, s nem értékelték szempontjaimat hasonló figyelemmel, körütekintéssel és méltányossággal.”** Szerződéses akaratomnak a figyelmen kívül hagyása továbbá a szerződési szabadság korlátozásának minősül, melynek folytán **sérült a találmányi díjhoz való, az alkotmányos tulajdonvédelem körébe eső jogom,** mivel e bírói szerződésértelmezés közvetlen következménye volt a szerződésszegés jogcímén előterjesztett találmányi díjigényemnek a nem kifejezetten „iszap” nevet viselő minden anyagfajta vonatkozásában történt elutasítása.

A fentiekben túlmenően a következő igen lényeges kérdésre kell rámutatni. A bíróság *nem egyszerűen értelmezte a szerződést a Ptk. 207. §-a alapján.* A Ptk. 207. § (1) bekezdésében foglalt körülményeket – a már előadottak szerint – valójában egyáltalán nem vizsgálta. A feltehető szerződéses akarat és az eset összes körülményeinek vizsgálata helyett az [REDACTED] (egyoldalú, a korábbi jogerős ítélettől önkényesen eltérő, felém a pert megelőzően soha kifejezésre nem juttatott, kizárólag perbeli védekezésésként előterjesztett) nyilatkozata szerint bírálta el a szerződés tartalmát. Ennek az volt a következménye, hogy nem jogvédelmet nyújtott, hanem valójában **alakítólag beleavatkozott a felek fennálló tartós jogviszonyába, döntésének hatása gazdaságilag a *clausula rebus sic stantibus* alkalmazásával egyenértékű, anélkül, hogy annak alkotmányjogi és polgári jogi feltételei fennálltak volna.** Ezt támasztja alá a támadott ítélet indokolásának azon megállapítása, hogy „... az alperes a hasznosítási időszak alatt **bármikor megváltoztathatja jogi álláspontját** és helyezkedhet arra a meggyőződésre, hogy a szabadalom főigénypontjának megfelelően kizárólag az olajos iszap halmazállapotú szennyeződés tekintetében hasznosított találmányok után köteles díjat fizetni”. (támadott ítélet 7. oldal 1. bekezdés közepén) **Amennyiben nem állt volna fenn találmányi díjszerződés a felek között, és a per tárgya az lett volna, hogy a bíróság az [REDACTED]-t hasznosítási szerződés hiányában találmányi díj fizetésére kötelezze (ez volt a helyzet a korábbi találmányi perben, v.ö. támadott ítélet 7. oldal 1. bekezdésében foglaltakkal!) ez az álláspont nem lenne kifogásolható. Azonban jelen esetben találmányi díjszerződés fennállt!** Alperes a korábbi találmányi perben követelésem jogalapját nem vitatta, és jelen perben többször elismerte, hogy a találmányi díjszerződést a korábbi jogerős ítéletre alapítottan kötötte meg velem. Mindezek alapján arra nem volt joga a bíróságnak, hogy a fennálló találmányi díjszerződés tartalmát kizárólag az egyik fél önkényesen (a körülmények változásával nem indokolhatóan) megváltoztatott nyilatkozatára alapítottan úgy „értelmezze”, ami gazdasági hatását tekintve a szerződés bírói módosításával egyenértékű.

Azt, hogy a támadott ítéletnek a szerződés bírói módosításával *egyenértékű gazdasági hatása van,* arra alapítom, hogy annak folytán **jelentősen sérült hátrányomra a jogviszony egyenértékűsége,** a következők szerint. A szerződésekben a mindkét szabadalom vonatkozásában egységes, 5%-os mértékű, az árbevételre alapított találmányi díj a következő megfontolásokból került megállapításra. A korábbi találmányi perben azért kértem keresetemben magasabb találmányi díjat a szilárd halmazállapotú anyagok után, mert azok ártalmatlanítása az [REDACTED] számára magasabb hozamot biztosít, mint a folyékony halmazállapotú anyagoké. A korábbi perben eljáró szakértő a díjalap tekintetében rámutatott, hogy „... vitatott lehet az ártalmatlanítandó [anyag] nedvességtartalma (konzisztenciája) miatt pénzben kifejezhető előny, mert a magasabb szárazanyag-tartalmú hulladék m3-ben mért ártalmatlanítási költsége drágább a szippantó kocsival szállítotttnál.” (szakvélemény 6. oldal 1. bekezdés) A szakértő – egyebek közt – a fentiekre tekintettel javasolta az árbevétel vetítési alapként. A korábbi I. fokú ítéletben a bíróság az árbevételt fogadta el díjalapnak, ami ellen az [REDACTED]

fellebbezéssel élt. A Legfelsőbb Bíróság az [REDACTED] ez irányú fellebbezését amiatt utasította el, mivel „Nyilvánvaló ugyanis, hogy amennyiben kizárólag a nyereséggel azonosított hasznos eredményt kellene a díjazás alapjaként figyelembe venni, **lényegesen magasabb díjkulcs megállapítására lenne lehetőség.** (A korábban hatályos 11/1983. (V. 22.) MT. rendelet is kiinduló alapként 8%-os díjkulcs alkalmazását írta elő.)”

Előzőek szerint tehát **a szárazanyag-tartalom közvetlen összefüggésben van az elérhető árbevétellel.** Minél nagyobb arányban ártalmatlanított az [REDACTED] „szilárd”/”földszerű” halmazállapotú anyagot, annál magasabb árbevételre tett szert. Továbbá, az előzőek szerint a korábbi II. fokú ítéletben is megfogalmazást nyert, hogy az 5%-os díjmérték **„lényegesen” elmaradt** a korábban hatályban volt jogszabály alapján általában alkalmazandó 8%-os díjmértéktől.

Az előadottak szerint a találmányi díjszerződést a korábbi jogerős ítélet szerint kötöttük, beleértve a díjszámítás módjának és mértékének meghatározását. Az egységes 5%-os díjmértéket én arra való tekintettel fogadtam el a szerződésekben, hogy a díj alapját képező árbevételben a (kisebb haszonnal járó) folyékony és a **(nagyobb haszonnal járó) szilárd („földszerű”) anyagok ártalmatlanításából elért összegek egyaránt figyelembe vételre fognak kerülni. Ez biztosította a relatíve alacsonyabb díjmérték mellett a szerződés szinallagmatikus jellegét. Ezt a szerződéses egyensúlyt felborította a bíróság döntése, amikor a magasabb vállalati árbevételt produkáló szilárd anyagok ártalmatlanítását kizárta a találmányi díjfizetés köréből.**

Az előzőek folytán a találmányi díjszerződésekbe utólag, „visszamenőleges hatállyal” (1995-re visszamenően), a *clausula rebus sic stantibus* feltételei fennállásának hiányában történt, gazdasági hatását tekintve a bírói szerződésmódosítással egyenértékű, a szerződés egyenértékűségét megbontó bírói beavatkozás sérti a tulajdonhoz való jogomat, és a szerződési szabadságot mint Alaptörvényben biztosított jogomat (a tulajdonhoz való joggal és a sérthetetlen emberi méltósághoz való joggal összefüggésben).

4.7 Tulajdonhoz való jogom alaptörvény-ellenes korlátozása az Szt. 13. § (3) bekezdésének törvénytértő értelmezése folytán

4.7.1 Alkalmazott jogszabály és a támadott ítéleti rendelkezés. Az Szt. 13. § (3) bekezdése értelmében: „A találmányi díj iránti igényt nem érinti, ha a termékben vagy az eljárásban egy vagy több igényponti jellemzőt a feltaláló által rendelkezésre bocsátott javított jellemzővel helyettesítettek.” Keresetemet az idézett rendelkezésre is alapítottam. A támadott ítélet kimondja: „A perbeli esetben azonban a bíróság nem azért utasította el a felperes keresetét, mert nem fogadta el a javított jellemző alkalmazását, hanem azért, mert a felperes más tárgyi körbe tartozó hasznosítások után is igényelt találmányi díjat. A szabadalom főigénypontjának tárgyi köre egyértelműen „olajos iszap ártalmatlanítására”, illetve „olajos iszap előkezelésére” vonatkozik. A tárgyi kört bővíteni, megváltoztatni, más tárgyra kiterjeszteni nem lehet.” (támadott ítélet 9. oldal 2. bekezdés)

„Az igénypont tárgyi köre a találmány megjelölését ... tartalmazza; a jellemző rész pedig a találmány megkülönböztető ismérveit sorolja fel.”⁴⁰ A jellemzők az igénypontban az „azzal jellemezve” rész után jelennek meg, az igénypont ezt megelőző része a tárgyi kör.

4.7.2 Az Szt. 13. § (3) bekezdésének megsértése. Mint arról már említés történt, az [REDACTED] mint szabadalmi jogosult általi szabadalmi bejelentést követően módosítottam az ártalmatlanítási szabadalom főigénypontját, mivel észleltem, hogy az abban foglalt 30-40t% szárazanyag-tartalomra való utalás mint felső határértékként értelmezhető kritérium félrevezető, és nincs összhangban a szabadalmi leírással. Jogerős ítélettel megállapított ténykérdés (I. fokú ítélet 16. oldal 3. és 6. bekezdés), hogy a **módosítás arra irányult, hogy 30-40t% szárazanyag-tartalom [mint felső határértékként értelmezhető kritérium], mely egyértelműen a jellemzők között (és nem a tárgyi körben) található, eltörlésre kerüljön. A módosításnak nem volt olyan tartalma sem közvetve, sem közvetlenül, hogy az „olajos iszap”-ot mint a szabadalom tárgyi körét képező anyagot megváltoztattam volna.**⁴¹ A módosítás oka az volt, hogy a szabadalmi leírás példáiban eleve az igénypontban foglaltnál kizárólag (jóval) magasabb (67,8%, 73,4%, 87,4%, 89,3%, 92,1% és 95,6t% (!) szárazanyag-tartalmú olajos iszapok szerepelnek (a gyakorlatban a magas szárazanyag-tartalmú olajos iszapokat nevezzük „földszerű” anyagnak). A módosítás célja az igénypont és a leírás közötti ellentmondás kiküszöbölése volt, és hangsúlyozottan nem irányult a tárgyi kör – „olajos iszap” –

⁴⁰ BH1984. 57

⁴¹ Erre szükség sem volt, mert az Szt. szerinti értelemben vett „szakember” számára világos volt, hogy az „olajos iszap” fogalmát a 2.4 pontban írtak szerint, azzal a tartalommal kell értelmezni, amit a korábbi I. fokú ítélet is megállapított, az akkor eljáró szakértő véleménye alapján.

megváltoztatására, továbbra is ez képezte az ártalmatlanítási szabadalom tárgyi körét. Amikor a bíróságok a bizonyítottan ilyen tartalmú módosításnak ettől eltérő tartalmat tulajdonítottak, saját – szakértői véleménnyel alá nem támasztott – azon preconcepciójukat vetítették ki a módosításra (amennyire ez számomra egyáltalán érthető volt, mivel a bíróságok nem fejtették ki világosan álláspontjukat), hogy a szárazanyag-tartalom felső határértékének eltörlése a szabadalom tárgyi körét eredetileg képező „iszap”-ot „föld”-re módosítja - ami több okból is értelmezhetetlen és hibás előfeltételezés⁴².

Módosítási javaslatom tehát megfelelt a javított jellemzőre vonatkozó, az Szt. 13. § (3) bekezdésében foglalt feltételeknek, mivel kizárólag az egyik jellemzőnek, a 30-40% szárazanyag-tartalomnak mint felső határértékként értelmezhető kritériumnak - a leírásban foglalt összes példával alátámasztottan megalapozott – eltörlésére terjedt ki.

Előzőeket felülvizsgálati kérelmemben részletesen előadtam, és a SZTNH Iparjogvédelmi Szakértő Testületének 5 tagú tanácsban meghozott szakvéleményével támasztottam alá. A Kúria természetesen nem volt jogosult a becsatolt SZTNH-szakvéleményt bizonyítékként figyelembe venni, azonban azt az általános bírói gyakorlat szerint a fél előadásaként figyelembe kellett volna vennie (amit kifejezetten kértem is). Nem dönthető el, hogy kapcsolódó előadásom képezte-e érdemi megfontolás tárgyát, ugyanis, mint már előadtam, a támadott ítélet indokolása erre a kérdésre nem terjed ki, annak ismételt kimondásán túl, hogy én kiléptem a tárgyi körből.

Megjegyzem, az [REDACTED] a per során maga sem állította soha, hogy túlléptem volna a szabadalom tárgyi körén a javított jellemző rendelkezésre bocsátásával.

A javított jellemzőre alapított kereseti követelésemet a bíróság fentiekre tekintettel az Szt. 13. § (3) bekezdésében foglaltak megsértésével, jogszerűtlenül utasította el, ezáltal az Alaptörvény XIII. § (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jogomat alaptörvény-ellenesen korlátozta, amennyiben a törvény alapján engem alanyi jogon megillető díjigényem egy részétől (az „olajos föld” vonatkozásában járó díjtól) törvénysértő jogszabály értelmezésével megfosztott.

4.7.3 Igéypont módosítás lehetősége, felelősségi kérdések. A 4.7.2 pontban írtak az alábbi megfontolásokkal összefüggésben is sértik tulajdonhoz való jogomat.

Az FTSZV-nek mint szabadalmi jogosultnak kizárólagos joga és felelőssége volt a szabadalmi eljárás gondos végigvitele, ennek keretében a szabadalmi bejelentés szükség szerinti módosítása. Az Szt. 72. § (1) bekezdése értelmében: „A szabadalmi bejelentés új tartalom bevitelével nem változtatható meg úgy, hogy tárgya bővebb legyen annál, amit a bejelentés napján benyújtott bejelentésben feltártak.” (3) bekezdése értelmében: „Ha a törvény hatálybalépése előtt a találmányi díjszerződést, illetve a szabadalmi licencszerződést megkötötték vagy a szolgálati találmányt értékesítették, a szerződéskötés, illetve az értékesítés időpontjában hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni.”

A perbeli találmányok „értékesítése”⁴³ az Szt. hatályba lépése előtt megkezdődött, hiszen – amint azt a korábbi jogerős ítélet 2. oldal 2. bekezdésében megállapította -, azokat 1990. január 1-jétől kezdődően hasznosította az FTSZV. Ennek folytán az Szt. 72. § (3) bekezdése értelmében a perbeli találmányokkal kapcsolatos szabadalmi bejelentés módosítására a régi Szt. volt alkalmazandó.

A régi Szt. 49. § (1) bekezdése szerint: „**A bejelentő jogosult a leírást, az igéypontokat és a rajzot a szabadalmat megadó határozat jogerőre emelkedéséig módosítani.**” Koncepcionális eltérés volt az Szt.-hez képest, hogy a régi Szt. a szabadalmi bejelentés olyan módosítását is lehetővé tette, amelynél a szabadalom tárgyi köre módosult (melyet a gyakorlat „bővítő értelmű módosításnak” nevezett). Ezt a koncepcionális különbséget az Szt. 72. §-ához fűzött miniszteri indokolás a következőképpen fogalmazta meg: „A törvényjavaslat - az Európai Szabadalmi Egyezményhez hasonlóan - nem teszi lehetővé a szabadalmi bejelentés bővítő értelmű módosítását... (72. §).” A régi Szt. tehát a „bejelentő” részére tette lehetővé (és lehetővé tette) az - akár bővítő értelmű - módosítást. A „bejelentő” fő szabály szerint maga a feltaláló volt.

⁴² A „föld” (helyesen „talaj”) és az „iszap” talajtani értelemben eleve egymást átfedő fogalmak, az „iszap” egyike a talaj összetevőinek; bármely összetevőből álló talaj lehet folyékony (azaz alacsony szárazanyag-tartalmú), vagy szilárd (azaz magas szárazanyag-tartalmú). Továbbá a szabadalmakban az „iszap” fogalom átfogja a technológiai iszapokat is, amelyek nem esnek az előzőek szerinti, talajtani megítélés körébe, azonban azokra is igaz, hogy minőségükön nem változtat, hogy magasabb vagy alacsonyabb a szárazanyag-tartalmuk, attól még technológiai iszapok maradnak.

⁴³ Hasznosítás, hasznosítás engedélyezése, a szabadalmi igény átruházása (ls. Szt. 13. § (2) bekezdés). Lényegében ugyanígy szabályozta a szabadalom „értékesítésének” fogalmát a szolgálati találmányok díjazásáról szóló 1989/77 (VII. 10.) MT. rendelet.

Szolgálati találmány esetén a „bejelentő” személye elvált a feltalálótól, a munkáltató volt jogosult a bejelentésre. Álláspontom szerint nem lehet figyelmen kívül hagyni az előzőeket a feltalálót megillető alkotmányos tulajdonvédelem körében.

Amennyiben az [REDAKT] – szándékosan vagy gondatlanul – elmulasztotta az ártalmatlanítási szabadalom igénypontján az általam nem vitásan közölt módosítást a szabadalmi eljárásban végrehajtani (noha erre még akkor is joga lett volna, ha az OTH – a bíróság mostani álláspontjával egyezően – azt bővítő értelmű módosításnak fogja fel), ezért a felelősség őt terheli. Az [REDAKT] mulasztásának következményeit nem lehet rám mint feltalálóra (aki a szellemi terméket megalkottam) terhelni.

Ha a támadott ítélet jogi álláspontját elfogadjuk is (ti. hogy a módosítással a találmány tárgyi köre kiterjesztésre került a korábban abban nem foglalt „föld”-re – amit a fentiek szerint törvénysértőnek tartok), sérti a tulajdonhoz való jogomat, hogy a „föld” ártalmatlanítására a módosítással a támadott ítélet szerint (is) alkalmassá tett szabadalom hasznosításával elért előnyből nem részesülhetek. Mindezt a bíróságok az Szt. vonatkozó szabályainak (szabadalmi oltalom terjedelme, javított jellemző rendelkezésre bocsátása, (bővítő értelmű) igénypont módosítás lehetősége az Szt. alapján alkalmazandó régi Szt. alapján) olyan egymáshoz vonatkoztatott értelmezéséből, illetve kógens szabályok figyelmen kívül hagyásával vezetik le, amely annyira tendenciózus, hogy a mögött már prekoncepciót kell feltételeznem.

Előzőek folytán az a helyzet alakult ki, hogy egyfelől az [REDAKT] mint szabadalmi jogosult a találmánynak csak egy részét szabadalmaztatta⁴⁴, a találmányt a módosított tartalommal vette használatba⁴⁵, abból több milliárdos nagyságrendű jövedelemre tett szert. Ugyanakkor a szabadalmaztatás hiányára tekintettel – amely az [REDAKT]-nek felróható mulasztásból következett – a találmányi díjjal kapcsolatos jogvédelmet a bíróság megtagadta tőlem. Mindez álláspontom szerint sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jogomat.

V. TULAJDONHOZ VALÓ JOGOM SÉRELME AZ ITV.-T MÓDOSÍTÓ IMTV. EGYES RENDELKEZÉSEINEK ALAPTÖRVÉNY-ELLENES ÉRTELMEZÉSE FOLYTÁN

5.1 Az Itv.-nek a perindításkor (2007. január 18-án) hatályos 46. § (1) bekezdése szerint: "(1) A 39-41. § szerint megállapított illetékalap után az illeték mértéke ítélet elleni fellebbezés esetében 6%, de legalább 7.000 forint, legfeljebb 900.000 forint." Az Imtv. 160. § (1) bekezdése értelmében: „Az Itv. 46. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: "(1) A 39-41. § szerint megállapított illetékalap után az illeték mértéke ítélet elleni fellebbezés esetében 8%, de legalább 15.000 forint, legfeljebb 2.500.000 forint."

Az Itv. 50. § (1) bekezdésének a perindításkor hatályos szövege szerint: „(1) A 39-41. § szerint meghatározott illetékalap után az illeték mértéke ítélet elleni felülvizsgálat esetén 6%, de legalább 10.000 forint, legfeljebb 2.500 000 forint." Az Imtv. 162. § (1) bekezdése értelmében: „Az Itv. 50. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: "(1) A 39-41. § szerint meghatározott illetékalap után az illeték mértéke ítélet elleni felülvizsgálat esetén 10%, de legalább 50.000 forint, legfeljebb 3.500.000 forint."

Az Imtv. 166. § (2) bekezdése szerint: „A... 46. § (1)-(2) bekezdéseinek,... az 50. § (1)-(4) bekezdéseinek ... az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CLVI. törvénnyel megállapított szövegét a **hatálybalépést⁴⁶ követően... kezdeményezett eljárásokban** kell alkalmazni."

5.2 A Kúria a támadott ítéletben (11-12. oldal) arra a jogi álláspontra helyezkedett, hogy „Illetékfizetési kötelezettség szempontjából a fellebbezési eljárás az alapeljárástól független, illetékfizetési kötelezettség alá eső önálló eljárás. A fellebbezési illeték mértékének megállapítására ezért a fellebbezés benyújtásakor hatályos jogszabályi rendelkezést kell alkalmazni." Az előzőekre tekintettel a Kúria törvényesnek fogadta el a II. fokú ítélettel megállapított fellebbezési eljárási illetéket, a felülvizsgálati eljárás illetékét pedig maga is az Itv.-nek az Imtv.-vel módosított 50. § (1) bekezdése szerint határozta meg.

5.3 Álláspontom szerint ez a jogszabály értelmezés törvénysértő. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése a jogorvoslathoz való jogot alapvető jogként szabályozza. A Pp. ennek megfelelően biztosítja az ítéletek elleni fellebbezés és a törvénysértő ítéletek felülvizsgálati kérelemmel való megtámadásának lehetőségét. Ebből értelmezésem szerint okszerűen következik az az álláspont, hogy a polgári per a kereset benyújtásától a felülvizsgálati eljárás lezárulásáig **egyazon eljárásnak** minősül. A vonatkozó

⁴⁴ A bíróság álláspontja szerint – ezzel én nem értek egyet.

⁴⁵ Amit a korábbi találmányi perben készült szakvélemény egyértelműen megállapított és a szakvélemény szerinti ítélethozatallal ezen álláspontot a bíróság is magáévá tette.

⁴⁶ 2012. január 1.

rendeleteknek az Itv. rendszerében elhelyezkedése is ezt az értelmezést támasztja alá: az Itv. 46. § (1) bekezdése „A JOGORVOSLAT ILLETÉKE A POLGÁRI ELJÁRÁSBAN”, „A fellebbezés illetéke” cím alatt, 50. § (1) bekezdése „A JOGORVOSLAT ILLETÉKE A POLGÁRI ELJÁRÁSBAN”, „A felülvizsgálati eljárás illetéke” cím alatt van elhelyezve. Végül, eltérő értelmezés ellentétes lenne a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával, amellyel kapcsolatban az Alkotmánybíróság már számtalanszor kifejtette, hogy „...valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatálybaléptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit - erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint - a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell.” Előzőekből kifolyólag a jelen perben az illeték megállapításánál az Itv.-nek a perindítás időpontjában hatályos szövegét kellett volna alkalmazni. **A II. fokú bíróság és a Kúria ezért jogsértően értelmezte az Imtv. 166. § (2) bekezdését az Itv. 46. § (1) bekezdésével és 50. § (1) bekezdésével összefüggésben.**

5.4 Előzőek folytán (a perindításkor hatályos szabályok figyelembe vételével, tekintettel pernyertességre/pervesztességre is) az I. fokú eljárástól a felülvizsgálati eljárás befejeződéséig 600.000 Ft + 900.000 Ft + 2.500.000 Ft = **4.000.000 forint** illetéket kellett volna kiszabni terhemre. Ezzel szemben a II. fokú bíróság és a Kúria jogértelmezése alapján összes illetékfizetési kötelezettségem **6.600.000 forint**.

Egyetlen jövedelmem a **nyugdíjam**, melynek **havi összege 264.000 forint**. Ez alapján illetékmentességre vagy -kedvezményre nem vagyok jogosult. **Az általam megfizetendő 6.600.000 forint illeték lényegesen meghaladja a részemre megítélt 5.782.009 forint tőkeösszeget.**

Mindez sérti az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított tulajdonhoz való jogomat, és a támadott ítéletet, valamint az általa felülvizsgált II. fokú ítéletet érdemben alaptörvény-ellenessé teszi.

Az EJEB - melynek gyakorlatát a már hivatkozottak szerint az Alkotmánybíróság saját ítélezésében figyelembe veszi (noha tisztában vagyok vele, hogy általában maga is elzárkózik a közterhek Egyezmény-konformitásának megítélésétől) -, egy kisajátítási kártalanítási ügyben (Perdigao v. Portugal judgement of 4 August 2009, no. 24768/06) elmarasztalta Portugáliát az Egyezmény Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének megsértésében, „... mert a **kiszabott illeték felemésztette a kapott kártalanítás összegét**, figyelemmel arra is, hogy „A Bíróság szerint a kérelmezők nem hibáztathatók, amiért megpróbálták a kártalanításról döntő bíróság előtt érvényesíteni az általuk lényegesnek tartott szempontokat, amelyeket egyébként a bíróság részletes és érdemi vizsgálatra érdemesnek tartott.”⁴⁷.

Peremben a kezdeti, jogfenntartással megjelölt 100.000 forintos kereseti követelésem értékét **kizárólag** annak alapján emeltem fel az I. fokú ítéletben elbírált összegre, mert részben a környezetvédelmi hatóságtól beszerzett közokirat, részben alperestől származó, a per anyagává tett okiratokban foglalt egységarakból indultam ki (az [REDACTED] által ártalmatlanított, közokirattal bizonyított anyagmennyiség^x az [REDACTED] által közzétett vállalási árjegyzékében foglalt egységarak = árbevétel, mint a díjszerződések szerinti engem megillető találmányi díj alapja).

Jelenleg abban a helyzetben vagyok, hogy lakásomat kell eladnom ahhoz, hogy az illetéket megfizessem.

VI. AZ ABTV. 26. § (1) BEKEZDÉSÉRE ALAPÍTOTT ALKOTMÁNYJOGI PANASZOM AZ ITV.-T MÓDOSÍTÓ IMTV. EGYES RENDELKEZÉSEINEK ALAPTÖRVÉNY-ELLENESSÉGÉVEL KAPCSOLATBAN

6.1 Arra az esetre, ha az Alkotmánybíróság a fenti V. pontban kifejtett álláspontommal nem értene egyet, és helyesnek fogadná el a Kúria támadott ítéletben kifejtett jogértelmezését, előterjesztem az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított panaszomat az Imtv.-nek az Itv. - a támadott ítélettel lezárt eljárás(ok)ban alkalmazott - 46. § (1) bekezdését és 50. § (1) bekezdését módosító 160. § (1), 162. § (1) és 166. § (2) bekezdéseivel szemben, amennyiben az Imtv. hatályba lépésekor már folyamatban lévő perekre alkalmazandónak rendelik a felemelt illeték-maximumokat, ezzel sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében kifejezésre juttatott jogállamiságból folyó jogbiztonság követelményét, ezért alaptörvény-ellenesek, és az 5.4 pontban írtak szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jogomat sértik. Az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján kérem a kifogásolt jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

6.2 A hivatkozott rendelkezések tartalmára lásd az 5.1 pontban írtakat. Előzőek eredményeképpen az Imtv. hatályba lépésekor (2012. január 1.) első fokon már folyamatban levő per esetén az előre látható, az I. fokú eljárástól a felülvizsgálati eljárás befejeződéséig fizetendő maximális illetékterhelés 900.000 Ft + 900.000 Ft +

⁴⁷ Grád-Weller, id. mű 707. o.

2.500.000 Ft = 4.300.000 forint volt. Ezt az Imtv. 900.000 Ft + 2.500.000 Ft + 3.500.000 Ft = 6.900.000 forintra emelte.

6.3 Az Alkotmánybíróság nagyon nagyszámú határozatban foglalkozott a jogállamiság követelményéből levezethető jogbiztonság követelményével; hivatkozom az 57/1994. (XI. 17.) AB határozatra, melyben az Alkotmánybíróság - éppen illeték mértékének felemelésével kapcsolatban - kimondta: „Az Alkotmánybíróság számos határozatában foglalkozott a jogbiztonsággal, s a jogbiztonságra figyelemmel a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás tilalmával. A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 12. § (2) bekezdése szerint "a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé". Következésképpen az alkotmánybírósági gyakorlat a tekintetben, hogy valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatálybaléptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit - erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint - a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell.”

6.4 A jelen esetben az az - V. pontban már kifejtett - álláspontom, hogy a polgári per a kereset benyújtásától a felülvizsgálati eljárás lezárulásáig **egyazon eljárásnak** minősül. Ezen álláspontomat itt is fenntartom. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése a jogorvoslathoz való jogot alapvető jogként szabályozza. A Pp. ennek megfelelően biztosítja az ítéletek elleni fellebbezés és a törvénysértő ítéletek felülvizsgálati kérelemmel való megtámadásának lehetőségét. A jogállamiságból folyó jogbiztonság megköveteli, hogy a jogalanyok perindításkor a perrel kapcsolatban felmerülhető illetékfizetési kötelezettségeik mértékét előre láthassák, biztonsággal felmérhessék, hogy a per befejeződéséig - beleértve az alapvető jogként gyakorolt jogorvoslati jog kimerítésével indított eljárásokat is - milyen mértékű illetékfizetési kötelezettséggel kell számolniuk, és a jogérvényesítésre vonatkozó elhatározásukat e költségek figyelembe vételével alakíthassák ki, beleértve azt, hogy a pert megindítják-e egyáltalán, és ha igen, mekkora perértékre.

6.5 Végül sérelmezem az Imtv.-vel megállapított fellebbezési és felülvizsgálati illeték maximumok mértékét is. A Központi Statisztikai Hivatal honlapján (<http://www.ksh.hu/docs/hun>) közzétett adatok szerint 2013. I. félévében az alkalmazásban állók havi nettó átlagkeresete országos átlagban **149.445 forint** volt. A fellebbezési illeték 2.500.000 forintos maximumát egy 31 millió forintos, míg a felülvizsgálati illeték 3.500.000 millió forintos maximumát egy 35 millió forintos perértékű ügyben el lehet érni. Ezek az összegek **a mai piaci értékviszonyok mellett megfelelnek egy átlagos fővárosi lakás vagy egy átlagos vidéki ház értékének, semmiképpen nem tekinthetők kiemelkedő mértékű összegeknek.**

Tisztában vagyok azzal, hogy: „Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatának megfelelően az adó és az illeték mértékét, összecszerűségét csak kivételesen vizsgálja. A közterhek mértéke akkor válik alkotmányellenessé, ha konfiskatórius jellegű, illetve ha "olyan nagyságot ér el, hogy a nyilvánvalóan eltúlzott mérték már minőségi kategóriává, aránytalanná és indokolatlanná válik". (1558/B/1991. AB határozat, 360/B/1996. AB határozat, 184/2010. (X. 28.) AB határozat). Álláspontom szerint az Imtv.-vel megállapított, hivatkozott illeték maximumok aránytalanok a hazai kereseti és piaci értékviszonyokkal, és a gyakorlatban az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított bírósághoz fordulás jogát - tekintettel az átlag polgár átlag jövedelmi viszonyaira - **érdemben korlátozzák. Sőt álláspontom szerint kifejezetten az volt a jogalkotó célja, hogy „elvegye az emberek kedvét a pereskedéstől”,** ezzel csökkentse a bíróságok munkaterhét (amellett, hogy még egy eszköz volt a központi költségvetés bevételeinek növelésére).

VII. EGYEBEK

Az Abtv. 52. § (5) bekezdésében foglaltaknak megfelelően ezúton nyilatkozom arról, hogy hozzájárulok személyes adataimnak az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény szerinti, az Alkotmánybíróság eljárásának lefolytatása céljából történő, az Alkotmánybíróság általi kezeléséhez.

Tisztában vagyok azzal, hogy az Alkotmánybíróságot nem kötik határidők, azonban előadom a következőket. 2014. januárjában töltöttem be **82. életéve**met. Továbbá a per 2007. januárjától 2013. júniusáig, tehát 6,5 éven át folyt. Ez a tartam meghaladja azt az átlagos időtartamot, amellyel kapcsolatban az EJB általános gyakorlata szerint az eljárást tisztességtelennek ítéli pusztán annak elhúzódnása miatt is. Ezekre tekintettel kérem az Alkotmánybíróságot, hogy ügyemben mielőbb dönteni szíveskedjék.

Budapest, 2013. október 23.

Tisztelettel:

Kovács László

Képv.:

Mellékletek:

1. melléklet: jogi képviselőm meghatalmazása
2. melléklet: a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.22.020/2012/8 számú ítélete
3. melléklet: a Fővárosi Bíróság 3.P.20.336/2007/07/98 számú ítélete
4. melléklet: a Fővárosi Ítéletábrla 8.Pf.20.712/2012/5 számú ítélete
5. melléklet: a 207266 lajstromszámú szabadalomnak a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala elektronikus nyilvántartásából (<http://epub.hpo.hu/e-nyilvantartas>) lekért szabadalmi leírása adatlapja
6. melléklet: a [redacted] lajstromszámú szabadalom szabadalmi leírása és adatlapja
7. melléklet: keresetlevelem a Fővárosi Bíróság előtt indított 3.P.27.263/1992 számú perben
8. melléklet: a Fővárosi Bíróság előtt 3.P.27.263/1992 számon folyt perben készült szakvélemény
9. melléklet: a Fővárosi Bíróság 3.P.27.263/1992/32 számú ítélete
10. melléklet: a Legfelsőbb Bíróság Pf.IV.22.339/1995/3 számú ítélete
11. melléklet: találmányi díjszerződés a 2002. évre
12. melléklet: keresetlevél a Fővárosi Bíróság előtt 3.P.20.336/2007/07 számon indított perben
13. melléklet: a Fővárosi Ítéletábrla előtt 8.Pf.20.712/2012 számon folyt II. fokú eljárásban előterjesztett fellebbezésem, annak részletes indokolása és előkészítő irat (3 db irat)
14. melléklet: a Kúria mint felülvizsgálati bíróság előtt Pfv.IV.22.020/2012 számon folyt felülvizsgálati eljárásban előterjesztett felülvizsgálati kérelmem (2 db irat)
15. mellékelt: újságcikk
16. melléklet: szakértőt kirendelő végzés